

UNIVERZA V LJUBLJANI
FILOZOFSKA FAKULTETA
ODDELEK ZA SLOVENISTIKO
ODDELEK ZA BIBLIOTEKARSTVO, INFORMACIJSKO ZNANOST IN
KNJIGARSTVO

PRIMERJALNA BIBLIOMETRIJSKA ANALIZA IZBRANIH ENOT IZ
ZBIRKE STUDIA LITTERARIA TER ZBORNIKOV OBDOBJA

Diplomsko delo

Mentor:izr. prof. dr. Primož Južnič

Špela Perko

Mentor:red. prof. dr. Miran Hladnik

Ljubljana, 2010

Ključna dokumentacijska informacija

Ime in PRIIMEK: Špela PERKO

Naslov diplomskega dela: Primerjalna bibliometrijska analiza izbranih enot iz zbirke Studia litteraria ter zbornikov Obdobja

Kraj: Ljubljana

Leto: 2010

Število listov: 80

Število slik: 24

Število preglednic: 29

Število prilog: 1

Število bibliografskih opomb: 17

Mentor:izr. prof. dr. Primož Južnič

Mentor:red. prof. dr. Miran Hladnik

UDK 001.891.32:02:811.163.6(043.2)

Ključne besede: bibliometrija, bibliometrična analiza, zbirka Studia litteraria, zborniki Obdobja, zborniki, monografije

Izvleček: Opredelitvi bibliometrije kot kvantitativne analize objav sledi pregled položaja humanistike v bibliometriji. Mednarodne raziskave kažejo, da imajo za znanstvenike v humanistiki objave v monografijah največjo težo. Naša analiza je prva, ki obravnava izbrane monografije in zbornika iz zbirke Studia litteraria (SL) ter dva zbornika Obdobja z bibliometričnimi metodami. Njen namen je predstavitev aktualnega stanja na področju citiranja v slovenistiki. Predstavljen je pomen in status monografij ter zbornikov v humanistiki, njihovo analiziranje z bibliometričnimi metodami ter pregled že opravljenih bibliometričnih analiz. V nadaljevanju so predstavljene prednosti soavtorstva v humanistiki. Predlagamo, da se teža soavtorstva v objavah slovenistov poveča. Nekaj besed je namenjenih zastarevanju tiskane literature ter spletnih strani. Empirični del prinaša rezultate objav v izbranih monografijah in zbornikih SL ter člankov v zbornikih Obdobja. Za obe enoti smo opravili analizo člankov ter analizo citiranja. V SL prevladujejo objave avtorjev (72 %), v Obdobjih pa avtoric (78 %). Večina citatov (96 %) tako v SL kot Obdobjih je dostopna v tiskani obliki. V Obdobjih je največ citiranih del v slovenskem jeziku (64,4 %), v SL pa v tujih jezikih (51 %). V obeh primerih je največ citatov starejših od desetih let (SL 62 %, Obdobja 61 %), podoben je tudi delež zastarevanja spletno dostopnih del (27 % ter 21 %). Najpogosteje citirana avtorja sta priznani imeni slovenistične stroke – Janko Kos v SL, Jože Toporišič v Obdobjih. Stopnja samocitiranja je v zbirki SL 5 %, v Obdobjih pa 9 %.

Prevod v angleščino

Title: Bibliometrical comparative analysis of the selected works from the Studia litteraria series and Obdobja proceedings

Keywords: Bibliometrics, Bibliometric analysis, Studia litteraria series, Obdobja proceedings, Proceedings, Monographs

Abstract: The definition of bibliometrics as a quantitative analysis of publication is followed by an overview of the position of humanistics in bibliometrics. International researches indicate that in the field of humanities, monographs are mostly relied on (as the principal mode of scholarly communication.) The analysis presented is a research that provides data acquired by the means of various bibliometric methods on selected monographs and proceedings from Studia litteraria series (SL) and selected Obdobja proceedings. Thus the aim of this thesis is to present an overview of the current citing situation in the Slovene studies. The status and importance of monographs and proceedings in the humanities, possible approaches to analysing with bibliometric methods and an overview of already conducted similar bibliometric analyses are presented. Strengths and benefits of co-authorship in the humanities are followed by a suggestion for raising the percentage of co-authorship in the Slovene studies' publications. The obsolescence of printed literature and web pages is mentioned as well. The central part of the thesis represents the results of two bibliometric analyses – analysis of articles and citation analysis. Results indicate that the articles in SL are written mainly by male authors (72 %), whereas the ones in Obdobja's are written mainly by female authors (78 %). Citations are mostly available in the printed form (96 %). Obdobja citations are mainly written in Slovene (64, 4%), whereas SL's are in one of the foreign languages (51 %). In both cases, the majority of publications cited is more than ten years old (SL 62 %, Obdobja 61 %). Similar is the obsolescence rate of citations available on web pages (SL 27 %, Obdobja 21 %). The most frequently cited authors are respectable and well recognized scholars in the field of Slovene studies – Janko Kos (SL) and Jože Toporišič (Obdobja). The rate of self-citation in SL is 5 % and 9 % in Obdobja.

KAZALO VSEBINE

KAZALO PREGLEDNIC	6
KAZALO SLIK.....	7
ZAHVALA	8
1 UVOD.....	9
2 OPREDELITEV BIBLIOMETRIJE.....	10
2.1 HUMANISTIKA V BIBLIOMETRIJI.....	14
2.2 ANALIZA CITIRANJA	16
2.3 SOAVTORSTVO	17
2.4 ZASTAREVANJE TISKANE IN SPLETNO DOSTOPNE LITERATURE	18
2.5 MONOGRAFIJE IN HUMANISTIKA	21
2.6 BIBLIOMETRIČNE ANALIZE HUMANISTIČNIH MONOGRAFIJ PRI NAS	22
2.7 ZBORNIKI IN HUMANISTIKA.....	23
2.8 BIBLIOMETRIČNE ANALIZE DRUŽBOSLOVNIH ZBORNIKOV PRI NAS	24
3 PREDMET ANALIZE	25
3.1 PREDSTAVITEV ZBORNIKA OBDOBJA TER ZBIRKE STUDIA LITTERARIA	26
3.1.1 Simpozij Obdobja.....	26
3.1.2 Zbirka Studia litteraria.....	27
4 METODOLOGIJA.....	27
4.1 ANALIZA ČLANKOV	27
4.2 ANALIZA CITATOV	28
5 CILJ IN HIPOTEZE	29
6 REZULTATI	30
6.1 STUDIA LITTERARIA.....	30
6.1.1 Analiza člankov	30
6.1.1.1 Analiza avtorjev	30
6.1.1.2 Avtorji po spolu.....	31
6.1.1.3 Avtorji po ustanovah	32
6.1.1.4 Avtorji po državah.....	33
6.1.2 Analiza citiranja	34
6.1.2.1 Način citiranja	34
6.1.2.2 Analiza vrste citata	35
6.1.2.3 Analiza števila citatov v zborniških prispevkih ter monografijah	36
6.1.2.4 Analiza jezika citiranih dokumentov.....	37
6.1.2.5 Analiza starosti citiranih dokumentov.....	39
6.1.2.6 Analiza dostopnosti citiranih dokumentov	40
6.1.2.7 Analiza najpogosteje citiranih avtorjev	41
6.1.2.8 Analiza najpogosteje citiranih del	43
6.1.2.9 Analiza samocitiranja	44

6.2	OBD OBJA.....	45
6.2.1	Analiza člankov	45
6.2.1.1	Analiza avtorjev	45
6.2.1.2	Avtorji po spolu.....	47
6.2.1.3	Avtorji po ustanovah	47
6.2.1.4	Avtorji po državah.....	49
6.2.2	Analiza citiranja	50
6.2.2.1	Način citiranja	50
6.2.2.2	Analiza vrste citata	51
6.2.2.3	Analiza števila citatov	51
6.2.2.4	Analiza jezika citiranih dokumentov.....	52
6.2.2.5	Analiza starosti citiranih dokumentov.....	54
6.2.2.6	Analiza dostopnosti citiranih dokumentov	54
6.2.2.7	Analiza najpogosteje citiranih avtorjev	55
6.2.2.8	Analiza najpogosteje citiranih del	57
6.2.2.9	Analiza samocitiranja	58
6.3	PRIMERJAVA ANALIZIRANIH DEL	59
6.3.1	Analiza člankov	59
6.3.1.1	Analiza avtorjev	59
6.3.1.2	Analiza avtorjev po spolu	60
6.3.1.3	Analiza avtorjev po ustanovah	61
6.3.1.4	Analiza avtorjev po državah	62
6.3.2	Analiza citiranja	62
6.3.2.1	Analiza načina citiranja	62
6.3.2.2	Analiza vrste citatov	63
6.3.2.3	Analiza števila citatov	64
6.3.2.4	Analiza jezika citiranih dokumentov.....	64
6.3.2.5	Analiza starosti citiranih dokumentov.....	65
6.3.2.6	Analiza dostopnosti	65
6.3.2.7	Analiza najpogosteje citiranih avtorjev	66
6.3.2.8	Analiza najpogosteje citiranih del	67
6.3.2.9	Analiza samocitiranja	68
7	RAZPRAVA	70
8	ZAKLJUČEK	73
9	LITERATURA	75
	PRILOGA	

KAZALO PREGLEDNIC

Preglednica 1: Avtorji po številu objav v SL.....	31
Preglednica 2: Avtorji po ustanovah (SL)	32
Preglednica 3: Avtorji po državah (SL).....	33
Preglednica 4: Način citiranja (SL).....	34
Preglednica 5: Oznake bibliografij monografskih del (SL).....	35
Preglednica 6: Vrste citatov (SL).....	36
Preglednica 7: Avtorji z največjim številom citatov (SL)	36
Preglednica 8: Jezik citiranih dokumentov (SL).....	38
Preglednica 9: Dostopnost citatov glede na vrsto objave (SL)	40
Preglednica 10: Najpogosteje citirani slovenski avtorji (SL)	42
Preglednica 11: Najpogosteje citirani tuji avtorji (SL)	43
Preglednica 12: Najpogosteje citirana dela (SL).....	43
Preglednica 13: Soavtorstvo (Obdobja 24).....	46
Preglednica 14: Avtorji po ustanovah (Obdobja).....	47
Preglednica 15: Avtorji po državah (Obdobja)	49
Preglednica 16: Način citiranja (Obdobja)	50
Preglednica 17: Vrste citatov (Obdobja)	51
Preglednica 18: Avtorji z največjim številom citatov (Obdobja).....	51
Preglednica 19: Jezik citiranih del (Obdobja).....	53
Preglednica 20: Dostopnost spletnih strani ali dokumentov v e-obliki (Obdobja)	55
Preglednica 21: Največkrat citirani slovenski avtorji (Obdobja).....	56
Preglednica 22: Največkrat citirani tuji avtorji (Obdobja)	57
Preglednica 23: Najpogosteje citirana dela (Obdobja).....	58
Preglednica 24: Avtorji, ki najpogosteje samocitirajo (Obdobja).....	58
Preglednica 25: Razmerje med številom citatov, avtorjev in del ter povprečnim številom citatov zbornikov (SL in Obdobja)	60
Preglednica 26: Najpogosteje citirani slovenski avtorji (SL in Obdobja)	66
Preglednica 27: Najpogosteje citirani tuji avtorji (SL in Obdobja)	67
Preglednica 28: Najpogosteje citirana dela (SL in Obdobja)	67
Preglednica 29: Avtorji, ki najpogosteje samocitirajo (SL in Obdobja)	68

KAZALO SLIK

Slika 1: Razmerje med avtorji in avtoricami (SL)	32
Slika 2: Razmerje med slovenskimi in tujimi avtorji (SL)	34
Slika 3: Razmerje med številom citatov pri avtorjih v monografijah (SL)	37
Slika 4: Razmerje med citiranjem del v slovenskem ali tujih jezikih (SL)	39
Slika 5: Starost citiranih del (SL).....	40
Slika 6: Dostopnost spletnih strani ali dokumentov, ki so objavljeni na spletu (SL)	41
Slika 7: Razmerje med citati in samocitati (SL)	45
Slika 8: Razmerje med članki z enim avtorjem in večavtorskimi članki (Obdobja 25).46	
Slika 9: Razmerje med članki z enim avtorjem in večavtorskimi članki (Obdobja 24).46	
Slika 10: Razmerje med avtorji in avtoricami (Obdobja).....	47
Slika 11: Razmerje med avtorji, ki delujejo v Sloveniji in v tujini (Obdobja)	50
Slika 12: Jezik citiranih del (Obdobja)	53
Slika 13: Starost citiranih del (Obdobja)	54
Slika 14: Dostopnost spletnih strani ali dokumentov, objavljenih na spletu (Obdobja) 55	
Slika 15: Razmerje med samocitati in citati (Obdobja).....	59
Slika 16: Razmerje med deli z enim avtorjem ter večavtorskimi deli (SL in Obdobja) 60	
Slika 17: Primerjava med deležem avtorjev in avtoric (SL in Obdobja)	61
Slika 18: Ustanovi, ki sta skupni avtorjem v SL in Obdobjih	62
Slika 19: Način citiranja (SL in Obdobja)	63
Slika 20: Razmerje med slovenskim in tujimi jeziki ter delež večjezičnih del (SL in Obdobja)	64
Slika 21: Primerjava starosti citiranih del (SL in obdobja)	65
Slika 22: Primerjava dostopnosti spletnih strani in dokumentov (SL in Obdobja)	66
Slika 23: Razmerje med številom citatov in samocitatov (SL in Obdobja)	69
Slika 24: Razmerje med citati in samocitati (SL in Obdobja)	69

ZAHVALA

*»Zahvaljeval se bom z vsem svojim srcem,
pripovedoval bom o tvojih čudovitih delih.«*

(Ps 9, 2)

Zahvaljujem se mentorjema prof. dr. Miranu Hladniku ter prof. dr. Primožu Južniču za pomoč, nasvete in strokovno podporo pri izdelavi diplomske naloge.

Hvala vsem vam, ki ste na kakršen koli način pomagali pri nastanku tega dela.

Posebna zahvala pa velja domačim, ki so mi omogočili študij in pridno »držali pesti«.

1 UVOD

Teme, ki jih obravnavamo med študijem, naj bi nas seznanile s temelji stroke, v kateri naj bi našli svojo poklicno pot. Predstavljene so nam osnove, nato pa je od nas samih odvisno, kako bomo pridobljeno znanje poglobili. Že z izbiro smeri študija se odločimo, s čim se bomo ukvarjali poklicno. Sama sem v času študija na oddelkih slovenistike ter bibliotekarstva odkrila, da lahko združim pridobljena znanja z obeh smeri ter tako poskušam priti do konkretnih in koristnih rezultatov. Za temo diplomske naloge sem zato izbrala bibliometrično analizo slovenističnih ter komparativističnih strokovnih del, in sicer šestih monografij ter dveh zbornikov iz zbirke *Studia litteraria* (SL)¹ ter dveh zbornikov *Obdobja*.² Na ta način sem namreč združila teoretično znanje in praktična spoznanja iz opravljene analize. Dobljeni rezultati bodo lahko na eni strani spodbuda in merilo vidnosti objav posameznikov, ki so svoje delo objavili v omenjenih enotah, po drugi strani pa bodo tudi opozorilo raziskovalcem in piscem obravnavanih zborniških prispevkov oz. monografij, na kaj naj bodo pozorni pri citiranju.

V uvodu je torej prikazana pobuda za nastanek diplomskega dela ter njegov namen. Sledi teoretični del, kjer je predstavljena bibliometrija kot poddisciplina bibliotekarske znanosti. Bibliometrija se namreč ukvarja z raziskovanjem in analiziranjem kvantitativnih vidikov pridobivanja in širjenja zapisanih znanstvenih in raziskovalnih informacij. Posebej izpostavimo položaj bibliometrije v humanistiki in na kaj moramo biti pozorni pri interpretaciji dobljenih rezultatov. Nekaj besed namenimo obravnavanju monografij in zbornikov z bibliometričnimi metodami, posebej je izpostavljen položaj soavtorstva v humanistiki ter zastarevanje citatov, ki bralca napotijo na spletno dostopne objave. Predstavimo predmet analize, in sicer izbrane enote iz zbirke SL ter *Obdobja*. V nadaljevanju sledi predstavitev metodologije ter cilja in delovnih hipotez, ki smo jih preverjali. Osrednji del naloge je empirična raziskava kvantitativnih lastnosti izbranih del, ki so bile ovrednotene z bibliometričnimi metodami. Sledi še zaključni del, v katerem skušamo prikazati skupne značilnosti ter razlike med izbranimi objavami v zbirki SL ter *Obdobja*. Podanih je nekaj predlogov, kako bi lahko rezultate bibliometrične analize implementirali v raziskovanje na slovenističnem področju.

¹ Ponekod ločujemo zbirko na zbornike SL in monografije SL.

² V nadaljevanju *Obdobja*, ponekod pa ločujemo glede na štetje v zbirki na *Obdobja* 24 in *Obdobja* 25.

2 OPREDELITEV BIBLIOMETRIJE

Rezultat znanstvenega raziskovanja je znanje – bodisi v obliki novih spoznanj bodisi kot novi izzivi in problemi, na katera je še potrebno poiskati odgovore. Raziskovalci to novo znanje svetu lahko predstavijo na različne načine. Največkrat je to preko znanstvenih objav v strokovni literaturi. Kot znanstvene objave razumemo vse tiste dokumente, ki so napisani v znanstveni obliki (Derek de Solla Price, 1969, povzeto po Hjerppe, 1980). Dokumenti, ki so napisani v taki obliki, imajo namreč nekaj skupnih značilnosti: razmeroma stalna struktura besedila (uvod, metodologija, predmet analize, rezultati, diskusija, zaključek), slovnična struktura takih besedil vsebuje dolge stavke, večjo uporabo pasivnih oblik, samostalnikov z več pridevniki in seveda citiranje. Slednje je v bolj ali manj enotni obliki. Prav prisotnost citiranja pa je dokaz, da je nek dokument res npr. znanstveni članek (Hjerppe, 1980).

Citiranje, ki povezuje znanstvene objave v medsebojno povezano mrežo, ima različne vloge. Za proučevanje slednjih uporabljamo metode kvantitativne analize. Sprva je bil krovni naziv za znanost, ki se s tem ukvarja, »statistična bibliografija«, danes pa jo imenujemo »bibliometrija« (ang. bibliometrics, gr. biblios - knjiga) (Diodato, 1994).

Sam izraz bibliometrija ter njeno definicijo naj bi prvi oblikoval Alan Pritchard (1969): »Namen bibliometrije je, da odkriva, kako poteka proces pisne komunikacije, kakšna sta narava in potek posamezne znanstvene discipline (kolikor je to seveda razvidno iz pisne komunikacije). Pri tem uporablja metode preštevanja ter analiziranja različnih vidikov pisne komunikacije« (Hjerppe, 1980). Bibliometrijo pa lahko definiramo tudi kot raziskovanje kvantitativnih aspektov in diseminacije uporabe zapisanih (znanstvenih) informacij. Temelji na analizi enot bibliografskih opisov, uporablja pa štetje publikacij, patentov, citatov, avtorjev in drugih potencialno informativnih enot ali njihovih lastnosti ter jih uporablja kot osnovo dejavnikov, s katerimi meri raziskovalno dejavnost in znanost. Enote bibliografskih opisov so med drugim publikacije (članki, recenzirane knjige, poglavja v knjigah, objave v recenziranih zbornikih konferenc), vabljen predavanja na pomembnih kongresih, pridobljene raziskovalne naloge in projekti, citiranost idr. (Južnič, 2005). Bibliometrija tako razvija različne metode in modele, ki nimajo samo teoretičnega, ampak tudi uporabni značaj. Slednje je pomembno zaradi načina

Filozofska fakulteta. Oddelek za bibliotekarstvo, informacijsko znanost in knjigarstvo, Oddelek za slovenistiko, 2010
financiranja znanstvenega raziskovanja, saj bibliometrija ponuja način, kako se da meriti uspešnost financiranja (Južnič, 1998).

Tovrstne raziskave opravljajo bibliometriki ali znanstveniki sami, ki opravijo tako analizo za določeno znanstveno disciplino, za znanstveno politiko ali poslovno delovanje. Opravljajo pa jih lahko tudi vladne ustanove, zasebne (dobičkonosne) organizacije ali izbrane univerze (Geisler, 2000). Metode, ki jih pri tem uporabljajo, so različne: vodenje bibliografij in vrednotenje le-teh, analiza objav (gre za tehniko, ki določa, koliko citatov je imel določen dokument, avtor, publikacija v določenem časovnem obdobju), analiza citiranja ter kombinirane metode (Likar, 1997).

Bibliometrija ima tako kot druge znanosti nekaj pozitivnih lastnosti ter tudi nekaj pomanjkljivosti. Geisler (2000) prednosti razdeli v tri kategorije, in sicer: strukturiranost (analiza lahko poteka na različnih ravneh, stroški pa pri tem niso previsoki); ocenjevanje (prednosti predstavlja dostopnost podatkov, sam proces analiziranja je dovolj enostaven tako za načrtovanje kot tudi za izvedbo); reprezentativnost (v znanstveni skupnosti bibliometrija velja kot priznan način za merjenje znanstvenega raziskovanja in dosežkov). Če pogledamo te kategorije podrobneje, so prednosti sledeče:

- strukturiranost:
 - z bibliometrijo lahko raziskujemo znanstvene dosežke različnih skupin – od posameznikov, skupin, ustanov do držav;
 - stroški za zbiranje ter analiziranje podatkov so relativno nizki;
 - merila za ocenjevanje so že vključena v pristop sam, zato njihovo vsakokratno definiranje in preverjanje ni potrebno;
- ocenjevanje:
 - bibliometrija omogoča kvantitativno ocenjevanje rezultatov znanstvenega dela s pomočjo preštevanja objav, citatov ter določevanja temeljnih revij nekega področja in njihovega faktorja vpliva;
 - bibliometrija ponuja relativno pregleden ter logično utemeljen znanstven pristop, ki temelji na majhnem številu predpostavk;
- reprezentativnost:
 - bibliometrijo lahko uporabimo v vseh strokah, kjer so rezultati dela objavljeni v obliki člankov, poročil;
 - s pomočjo analize citiranja lahko ocenimo vlogo, ki jo imajo posamezniki in ustanove pri razvoju nekega znanstvenega področja;

- z bibliometrijo beležimo pojav in razvoj trendov ter smer razvoja določene stroke;
- znanstvena srenja priznava bibliometrijo kot primeren način za ocenjevanje znanstvenih dosežkov.

Rečemo lahko torej, da je bibliometrija relativno enostaven, primeren ter priznan način merjenja znanstvenih dosežkov nekega področja. Analiza citiranja kot ena od metod pa omogoča podrobnejši vpogled, v katero smer se razvija neko znanstveno raziskovanje.

Prednosti bibliometričnih raziskav lahko najdemo tudi v njihovih rezultatih, ti so namreč uporabni za:

- merjenje vpliva in pomena objav posameznikov oz. raziskovalnih skupin,
- merjenje vpliva in pomena ter za oceno posameznih znanstvenih revij in drugih publikacij,
- ovrednotenje vpliva in uspešnosti posameznih raziskovalnih politik,
- kot pomoč pri nabavi oz. dostopu do relevantnih virov primarnih dokumentov,
- kot pomoč pri iskanju relevantnega gradiva (Južnič, 1998).

Slabosti oz. pomanjkljivosti pa Geisler (2000) razdeli v štiri kategorije, in sicer: pokritost področja, merila, posplošenost, pristranskost. Poglejmo jih podrobneje:

- pokritost področja:
 - članki so le eden od načinov objave znanstvenega raziskovanja, tako bibliometrija ne zajema poročil ter druge pisne komunikacije (npr. elektronskih sporočil, pisem ali osebne komunikacije med znanstveniki);
 - članki, ki niso objavljeni v priznanih revijah, nimajo take vrednosti kot tisti, ki so objavljeni v priznanih in so šli čez sito kolegialne presoje (t. i. peer review) – npr. objave v poročilih ali dela, ki so še v fazi priprave;
- merila:
 - bibliometrija, natančneje analiza citiranja, meri vpliv in ne kvalitete – avtorji namreč večinoma izbirajo tiste citate, ki njihove raziskave podkrepijo, in ne tistih, ki so alternativnejši;

- vzporednice med različnimi strokovnimi področji zaradi različnih načinov raziskovanja in objavljanja niso možne;
- analiza citiranja ne upošteva različne stopnje razvitosti posameznih področij – nekatera so že dobro formirana in uveljavljena, medtem ko so druga še v fazi razvijanja;
- posplošenost:
 - z analizo citiranja ne zaznamo kvalitete, ampak vpliv;
 - priznanost bibliometrije temelji na dogovoru, ki je sklenjen v majhni skupini vplivnih znanstvenikov;
 - odprto ostaja vprašanje, kako daleč v zgodovino naj avtorji posegajo pri citiranju – ali naj citirajo dela s samih začetkov neke stroke, ki jo proučujejo, ali naj se omejijo na krajši časovni interval. V praksi se avtorji omejijo na krajše časovno obdobje, zato je citiranje selektivnejše.
- pristranskost :
 - med avtorji najdemo veliko samocitiranja ter vzajemnega citiranja med kolegi. To pomeni, da tisti, ki raziskujejo mejna področja neke discipline ali celo meddisciplinarno, nimajo tako velikih možnosti, da jih bodo kolegi citirali pri svojem raziskovanju.
 - zaradi meril za izbor člankov v recenzirane revije so izbrani članki odraz preferenc recenzentov;
 - izbor ter analiza najpomembnejših revij in interpretacija rezultatov temelji na predpostavki, da tako merjenje prikazuje kvaliteto ter notranjo dinamiko neke znanstvene discipline. Taka predpostavka je rezultat subjektivne presoje in mnenj, zato je že po naravi pristranska.

Sklenemo lahko, da je bibliometrija do določene mere tudi pristranski način merjenja oz. ima nekatere pomanjkljivosti, ki jih je treba pri interpretaciji rezultatov upoštevati ter nanje opozoriti. Zavedati se namreč moramo, da ne moremo meriti kvalitete ter med seboj primerjati različnih disciplin znanstvenega raziskovanja. Glavni namen rezultatov bibliometričnih raziskav pa je v zagotavljanju pogleda v položaj raziskovalcev nekega znanstvenega področja – v smislu vpliva, specializacije, pogleda v vzorce njihovega komuniciranja ter v procese diseminacije znanja (Južnič, 1999).

2.1 HUMANISTIKA V BIBLIOMETRIJI

Najpomembnejša svetovna citatna bibliografska podatkovna zbirka za področje umetnosti in humanistike je citatni indeks Arts and humanities citation index (AHCI), s pomočjo katerega lahko poiščemo znanstveno literaturo z različnih področij humanistike: umetnosti, jezikoslovja, literarne vede, filozofije, religije, arheologije itn. Obsega bibliografske podatke s citiranimi referencami o člankih iz 1395 znanstvenih časopisov ter izbranih člankih iz več kot šest tisoč znanstvenih ter družboslovnih revij od leta 1975 naprej.³ AHCI pri svojem delu uporabljajo tudi bibliometriki, vendar raziskovalci opozarjajo na posebnosti, ki jih je potrebno upoštevati pri bibliometričnih analizah humanistike. Tako Linmans (2009) našteva nekaj pomanjkljivosti bibliometričnih metod, na katere je treba biti pozoren pri bibliometričnem obravnavanju humanistike:

- AHCI ne pokriva vse literature, ki jo uporabljajo humanisti pri svojem delu – tu mislimo predvsem na neupoštevanje monografij;
- zajem podatkov je za prekratko časovno obdobje (od objave do citiranosti je potrebno daljše časovno obdobje kot npr. v naravoslovju), zaradi česar je posledično število citatov manjše;
- v AHCI prevladujejo objave v angleškem jeziku;
- v humanistiki je malo večavtorskih publikacij, avtorji so izraziti individualisti, vendar je to dejstvo premalo upoštevano.

Zaradi posebnosti humanistike, kjer imajo na primer dela daljšo življenjsko dobo, saj je razvoj znanosti počasnejši kot drugod, je zato treba dalj časa, da je neko delo citirano in priznано v znanstveni srenji. Posledično je stopnja zastarevanja vsebin na tem področju manjša (Al, Sahiner, Tonta, 2006). Pojavljajo se različne pobude, kako bi lahko izboljšali uporabnost AHCI, avtorji teh pobud pa predlagajo nekatere spremembe in vpeljavo novih pristopov.

Leta 2009 se je skupini znanstvenikov (White et al.) tako porodila ideja, kako boljše aplicirati bibliometrijo na področje družboslovja ter humanistike. Ta namreč tistih

³ Podatek pridobljen 4. 1. 2010 s spletne strani AHCI.

Filozofska fakulteta. Oddelek za bibliotekarstvo, informacijsko znanost in knjigarstvo, Oddelek za slovenistiko, 2010
področij, kjer je več citiranja monografij, ne obravnava enakovredno. Predlagali so uvedbo novega merila, ki so ga posrečeno poimenovali libcitativ (»libcitation«). Poimenovanje je skovanka iz besede »library« (knjižnica) ter »citation« (citat). Gre za merilo, ki je narejeno na podlagi podatka o tem, koliko knjižnic (npr. univerzitetnih, nacionalnih) ima v svojem katalogu določeno monografijo s področja družboslovja in humanistike. Na podlagi teh podatkov bi lahko dobili pravo oceno, kateri avtorji oz. katera dela so zares pomembna. S tem bi se uravnotežila dosedanja praksa, da so najpomembnejše objave v periodičnem tisku. Indeksi citiranja zaenkrat te pristranskosti še niso odpravili in celo indeksa citiranja, ki sta namenjena prav za področje humanistike ter družboslovja (AHCI ter Social sciences citation index),⁴ tega področja ne pokrivata zadostno (van Leeuwen, 2006). Slabše možnosti za uvrstitev v indekse citiranja imajo tudi dela, ki ne prihajajo iz anglosaksonskih dežel oz. niso napisana v angleščini. Novo merilo libcitativ bi te pomanjkljivosti odpravilo. Status nekaterih avtorjev bi se posledično zvišal, drugim pa ustrezno znižal (White et al., 2009).

Dejansko je ta način analiziranja podoben načinu štetja citatov, ki se pojavljajo v periodiki. Libcitativ je namreč odraz selekcije, ki jo opravijo bibliotekarji, ko izbirajo, katere naslove uvrstiti v knjižnično zbirko. Ta izbor je opravljen na podlagi različnih dejavnikov, v prvi vrsti, kako ustrezna je določena publikacija za uporabnike (White et al., 2009).

Še novejša pobuda pa prihaja iz Nizozemske, kjer se je rodila ideja o indikatorjih, s katerimi bi ocenjevali raziskovalno delo. Temeljijo na trinivojskem pristopu. Tradicionalno štetje citatov na publikacijo nadomesti štetje citatov na avtorja. V analizo so vključeni podatki o tem, kateri naslovi del se največkrat pojavijo v katalogih reprezentativnih knjižnic različnih držav, ter število strani, ki jih je avtor objavil v enem letu (Linmans, 2009). Dejansko gre za podoben in nekoliko razširjen sistem, kot ga predlagajo White in drugi (2009).

Izzivi, s katerimi se sooča bibliometrija pri analiziranju humanistike, prinašajo nove priložnosti tudi nam, bibliotekarjem. Po mnenju malezijskih raziskovalk Zainab in Goie (1997) namreč lahko z analiziranjem kvantitete ter tipa referenc, ki jih znanstveniki citirajo v humanistiki, bibliotekarji izboljšamo svoje vedenje o tem, katera dela uporabniki potrebujejo, da bodo bolje raziskovali. Prav tako je področje humanistike priložnost, da bibliotekarji pokažemo vsa svoja ekspertna znanja – za zadovoljevanje

⁴ V nadaljevanju SSCI.

Filozofska fakulteta. Oddelek za bibliotekarstvo, informacijsko znanost in knjigarstvo, Oddelek za slovenistiko, 2010
uporabniških potreb znanstvenikov in raziskovalcev namreč ni dovolj samo poznavanje področij njihovega dela, ampak je treba poiskati tiste publikacije, ki bodo za uporabnike najbolj relevantne ter koristne.

2.2 ANALIZA CITIRANJA

Najpogosteje uporabljena bibliometrična metoda je analiza citiranja. Slednja uporablja citiranje v objavah raziskovalnih rezultatov oz. znanstvenih objavah, da vzpostavi povezave med avtorji, raziskovalci, raziskovalnimi skupinami, znanstvenim in raziskovalnim delom, ustanovami, revijami, raziskovalnimi področji in med državami. Pri tem uporablja citate v določeni objavi ali citate določene objave (Južnič, 2005). Uveljavila se je kot najbolj uporabna metoda za merjenje odmevnosti ter s tem povezane kvalitete objavljenih rezultatov. Vrednost znanstvene informacije se namreč meri s tem, koliko jo drugi raziskovalci uporabljajo pri svojem raziskovalnem delu. S pomočjo analize citiranja lahko spremljamo razvoj in delovanje določene stroke, idej in smeri, ki se porajajo. Ta metoda izhaja iz predpostavke, da vsak raziskovalec, ki sodeluje v znanstveni komunikaciji, objavlja rezultate svojega dela, pri čemer citira vse tiste avtorje, ki so mu služili kot vir znanstvenoraziskovalnega dela. To pomeni, da je citiranje eden od temeljev za katero koli znanstveno objavo. Ob tem se nam zastavlja vprašanje, kakšne motive ima avtor nekega članka oz. dela, da citira. Južnič (2000) predlaga delitev motivov za citiranje v tri skupine, in sicer v notranje, zunanje in osebne. Poglejmo jih podrobneje.

Notranji motivi se navezujejo na potek raziskovanja in uporabo objavljenih rezultatov raziskovanja na nekem področju, zato avtorji dela citirajo, ker:

- predstavljajo originalne ugotovitve dejstev na tistem področju dela, ki ga avtor citira in s tem daje nujno priznanje;
- je avtor ugotovil pomen objavljenih rezultatov drugih raziskovalcev pri načrtovanju, izvajanju, objavi svojega raziskovalnega dela;
- je avtor začetnik v raziskovanju določenega področja;
- gre za povzemanje dosedanjih raziskav ali metodoloških izhodišč na določenem področju;
- gre za kritiko določenih ugotovitev.

Zunanji motivi so z raziskovanjem povezani posredno in so pomembnejši za sprejemljivost ter večjo možnost objave raziskovalnega dela v želeni obliki. Tu avtorji dela citirajo, ker:

- želijo pokazati poznavanje raziskovalnega področja;
- gre za sklicevanje na znanstveno avtoriteto na določenem področju;
- da zadovoljijo pričakovanja urednika in recenzentov publikacije, kjer je delo objavljeno;
- je citirano delo objavljeno v isti publikaciji kot delo, ki ga citira.

Osebnimi motivi pa se nanašajo na to, kako dosegljiva so citirana dela publiki. Dela so tu citirana, ker:

- so objavljena v znani reviji oz. obliki, ki je splošno dosegljiva;
- gre za samocitat;
- je citirano delo plod dela avtorjevih sodelavcev ali prijateljev.

Za citiranje dela drugih raziskovalcev lahko torej trdimo, da je podlaga vsakega znanstvenega dela kot tudi rezultat le-tega. Analiza citiranosti pa je kljub pomanjkljivostim merilo oz. metoda, ki sicer ne meri neposredno kvalitete, ampak odmevnost objavljenih raziskovalnih rezultatov. Ta je v znanosti nujna, saj sistem znanstvenega komuniciranja ter raziskovanja brez odmevnosti, opaznosti oz. vidnosti ne more delovati (Južnič, 1997).

2.3 SOAVTORSTVO

Različne mednarodne pa tudi slovenske bibliometrične raziskave ugotavljajo, da je humanistika področje izrazitega individualizma avtorjev (Hladnik, 1995b; Zainab, Goi, 1997; Žumer, Južnič, 2001; Al, Sahiner, Tonta, 2006; Linmans, 2009). Empirični del je pokazal, da je tudi pri našem predmetu analize le nekaj del napisanih v soavtorstvu, zato želimo na tem mestu nekaj besed nameniti temu pojavu. Pri tem se bomo oprli na raziskavo s področja knjižničarstva, vendar menimo, da lahko v tem primeru spoznanja apliciramo na širše, humanistično področje raziskovanja, kamor spada tudi slovenistika. Zaradi skromnega števila soavtorskih objav v analiziranih delih povzemamo nekaj argumentov, zakaj je smiselno, da se poveča njihovo število tudi na področju humanistike, natančneje v slovenistiki. Raziskave različnih strokovnjakov so namreč pokazale, da:

- imajo članki v humanistiki večjo možnost objave, če so napisani v soavtorstvu;
- imajo uglednejše revije večje število soavtorskih člankov kot tiste revije, ki imajo nižji status;
- se poveča število objav pri posameznem avtorju (slednje je namreč neposredno povezano s sistemom akademskega napredovanja ter financiranja raziskovalca);
- kadar se raziskovalec ukvarja s tematiko, ki ni del njegovega primarnega strokovnega raziskovanja, mu lahko soavtor ponudi ustrezna ekspertna znanja s tega področja;
- delitev dela omogoča večjo učinkovitost, posledično se s tem poveča motiviranost ter verjetnost, da bo projekt izpeljan do konca;
- prednost predstavlja tudi večji miselni potencial in izmenjava idej po načelu »več glav več ve« (povzeto po Hart, 2000).

2.4 ZASTAREVANJE TISKANE IN SPLETNO DOSTOPNE LITERATURE

V naši analizi smo posebno pozornost namenili tudi preverjanju, ali so citati, ki bralca usmerjajo na dokumente v elektronski obliki ali spletne strani,⁵ še aktualni ali ne, zato pogledjmo, kakšne ugotovitve imajo o tem mednarodne raziskave.

Kanadski raziskovalci so preverjali, kakšno je staranje citiranih del v tiskani obliki z vseh področij znanstvenega raziskovanja med leti 1900 in 2004 (Lariviere, Archambault, Gingras, 2008). Analizirali so članke, recenzije ter povzetke posvetovanj iz različnih podatkovnih baz (Thomson scientific, Century of science, Web of science, SCI, SSCI ter AHCI). Dobljeni rezultati so presenetljivi, saj se nasprotno od pričakovanj, da bodo zaradi velike produkcije dela danes zastarevala hitreje kot včasih, to ne dogaja. Celo nasprotno – življenjska doba citiranih del se od sredine sedemdesetih let vztrajno podaljšuje. Razloge za to avtorji med drugim vidijo v vplivu, ki sta ga obe svetovni vojni imeli na znanstveno raziskovanje in objavljanje. V tem času je bilo namreč manj znanstvenikov, posledično je bilo manj objav, citirali pa so več starejše literature iz predvojnih obdobj. Povprečna starost citiranih objav je bila tako v obdobjih obeh svetovnih vojn deset do dvanajst let. Tudi eksponentna rast objav se je okrog leta

⁵ Za dokumente v elektronski obliki ali spletne strani uporabljamo različne izraze: dokumenti v e-obliki, spletno dostopni dokumenti, spletne strani ipd., pri čemer imamo v mislih tiste citate, pri katerih je avtor dodal povezavo na neko spletno stran ali dokument. V analizi smo tako preverjali delovanje teh povezav.

1980 počasi umirila in po tem letu ne narašča več tako skokovito. Avtorji opažajo, da je svetovna rast objav postala bolj linearna, izjema pa je npr. Kitajska, kjer je rast znanstvenih objav še vedno eksponentna. Spletno dostopne bibliografske zbirke, ki prinašajo retrospektivne zbirke dokumentov, raziskovalcem prav tako omogočajo, da citirajo starejša dela. Kot enega od možnih razlogov za citiranje del, ki so v povprečju danes stara deset let in več (starost pa še narašča), pa avtorji omenjene raziskave vidijo tudi v tem, da so se največja znanstvena odkritja dogajala med leti 1946 in 1975. To naj bi bil čas t. i. »zlate dobe znanosti«. Nekako po letu 1975 se je razvoj znanosti upočasnil, avtorji objav pa citirajo več del iz obdobja pred to prelomno letnico (Lariviere, Archambault, Gingras, 2008).

O zastarevanju spletnih strani in dokumentov, ki so objavljeni na spletu, se ohranjajo, modificirajo ali izginjajo, sta raziskavo opravili izraelski raziskovalki Judit Bar-Ilan ter Bluma C. Peritz (2004). Zajela je spletne strani, ki so se nanašale na pojem »informetrija«. Sledila je tako pojavu novih strani na to temo kot tudi spremembam, ki so se pojavljale na že zabeleženih straneh. Iskanje je bilo opravljeno z različnimi takrat najpopularnejšimi spletnimi iskalniki, in sicer leta 1998, 1999, 2002 ter 2003. Kot rast raziskovalki pojmujeta naraščajoče število strani, ki so bile vsebinsko ustrezne izbranemu pojmu. Za spremenjene oz. modificirane pojmujeta tiste strani, kjer spletni naslov (Uniform Resource Locator – URL) še deluje, vendar se je vsebina spremenila. Nekatere spletne strani pa so med raziskavo izginile – spletni naslov ni bil več delujoč oz. gostitelj (host) ni bil več dostopen.

Iskalniki so za iskani pojem ponudili skupno 7063 različnih spletnih strani, vendar je bilo od teh le 88 % tudi vsebinsko ustreznih. Raziskovalki navedeta več razlogov, zakaj na določenem spletnem naslovu, ki ga je ponudil iskalnik, ni bilo iskanega pojma:

- stran je bila spremenjena od zadnjega pregleda iskalnika;
- od zadnjega pregleda iskalnika stran ni več dostopna na strežniku;
- strežnik ne deluje več oz. je bil v času raziskave nedostopen (težave v komunikaciji s strežnikom);
- onemogočen dostop do strani (omejen dostop do strani, ker je spletna stran zaščitena).

Rezultati so pokazali, da je kar 37,5 % spletnih strani v času raziskave izginilo oz. iskanega pojma na spletni strani ni bilo več mogoče najti, približno polovica strani pa je bila spremenjenih. Spremembe spletnih strani so seveda neizogibne – dejansko so ena

od bistvenih, določujočih lastnosti spleta, ki jo moramo upoštevati, kadar raziskujemo spletne strani in podatke, dostopne na njih. Teoretično naj bi sicer zastarele podatke nadomeščali novi oz. tisto, kar je zastarelega, naj načeloma ne bi bilo več dostopno. V praksi je situacija drugačna, saj lahko dostopamo tudi do vsebin, ki niso več aktualne (Bar-Ilan, Peritz, 2004).

Z analizo citiranja del, ki so spletno dostopna, so se ukvarjali tudi Lawrence, Giles in Bollacker (1999, citirano po Bar-Ilan, Peritz, 2002). Njihov pristop k analizi je bil drugačen, saj so citirane spletne povezave (linke) v delih obravnavali kot samostojne enote in ne kot citate v tiskanih objavah. Spletne povezave so tu namreč obravnavane s t. i. avtonomnim citatnim indeksiranjem (Autonomus Citation Indexing oz. ACI). Ta sistem avtomatično kreira citatni indeks iz seznama literature, ki je v elektronski obliki. Koncept avtonomnega citatnega indeksiranja sloni na tem, da čedalje več avtorjev, revij, ustanov ter arhivov svoje raziskave in delo objavlja na spletu, zato je smiselno, da se uporabnikom teh del ponudi orodje, s katerim jih lažje pregledujejo. Zaenkrat ACI deluje le v okviru literature na temo računalništva, kjer je možno iskati tako članke kot citate. Pri iskanju citatov poleg teh ponudi tudi njihov kontekst, statistiko ter povezave, ki usmerjajo na citirane članke. Pri člankih s polnimi besedili sistem prikaže cel bibliografski seznam referenc ter seznam vsebinsko oz. tematsko povezanih dokumentov (glede na kocitiranost dokumentov) (Lawrence, Giles, Bollacker, 1999, citirano po Bar-Ilan, Peritz, 2002).

Rečemo lahko torej, da se podoba spleta stalno spreminja, kar vpliva tudi na dostopnost podatkov, ki so na spletu objavljeni. Strani, ki jih raziskovalci navajajo v seznamih literature oz. jih citirajo, so tako pogosto nedostopne, zastarele in za bralca neuporabne. Dokumenti so s spleta lahko umaknjeni iz različnih razlogov, kot je na primer ta, da spletna stran postane zastarela, avtor strani nima več pravic za uporabo strežnika ali pa je preprosto izgubil zanimanje za določeno tematiko (Bar-Ilan, Peritz, 2002). Same lokacije dokumentov pa se spreminjajo iz tehničnih razlogov. Običajno nas iskalnik avtomatično preusmeri na novo stran oz. je na strani, ki jo obiščemo, povezava do preusmerjene strani. Težavo pa za uporabnike predstavlja tudi pomanjkanje podatka o tem, kdaj je bila stran nazadnje posodobljena. Pri nekaterih vrstah informacij je tako lahko podatek o zadnji posodobitvi strani ključnega pomena (npr. statistični podatki, ki se vsako leto spreminjajo).

Ena od možnosti, ki bi jih lahko pri svojem delu zaradi nenehnega spreminjanja spleta morda izkoristili tudi znanstveniki, je t. i. internetni arhiv (»The Internet

Archive«). Gre za neprofitno pobudo, ki gradi »digitalno knjižnico internetnih strani in kulturne dediščine v digitalni obliki ter je namenjena raziskovalcem, zgodovinarjem, znanstvenikom in širši javnosti« (pridobljeno s spletne strani 2. 1. 2010). To idejo ponujata Bar-Ilan in Peritz (2004), vendar jo lahko razvijamo tudi v slovenskem kontekstu humanistike, natančneje slovenistike. Poleg lahko priključimo tudi idejo opisanega sistema ACI, ki se je kasneje razvil v projekt CiteSeer. Slednji deluje kot digitalna knjižnica znanstvene literature (večinoma računalniških ter informacijskih znanosti) in iskalnik hkrati (Mur, Južnič, 2006). Za področje slovenistike menimo, da bi lahko ustvarili podoben sistem, kjer bi bile dostopne objave raziskovalcev v elektronski obliki. Dostop do objav tako ne bi bil časovno vezan, saj bi sistem deloval na principu repozitorija, sistem avtonomnega citatnega indeksiranja pa bi ponujal možnost, da se sezname citatov kreirajo avtomatsko. Nekaj podobnega že lahko zasledimo pri Miranu Hladniku, saj lahko do večine njegovih objav dostopamo preko spleta.⁶

2.5 MONOGRAFIJE IN HUMANISTIKA

Raziskave kažejo, da so za humanistiko oz. njen razvoj in možnost objavljanja temeljne monografije, medtem ko knjižničarji opažajo, da imajo na voljo čedalje manj sredstev za nakup strokovnih monografij, ki jih potrebujejo raziskovalci v humanistiki ter družboslovnih vedah (Wolfe Thompson, 2002). Zaradi dražjenja strokovnih revij denar raje namenjajo za nakup slednjih, prirast monografij pa upada. Raziskovalci imajo sicer na voljo tudi druge načine objavljanja, na primer objave na spletu, vendar je v humanistiki in družboslovju v preteklosti imela največjo težko tiskana objava (Wolfe Thompson, 2002). Opraviti bi bilo treba nove raziskave, ki bi preverile, ali se je pomembnost tiskanih objav s pojavom novih načinov objavljanja, npr. elektronske knjige in revije, zmanjšala ali je tiskana oblika še vedno na prvem mestu.

Na temo monografij v humanistiki je bila opravljena raziskava, ki je analizirala vzorce citiranja v segmentu humanistike, natančneje v literarnozgodovinskih monografijah in člankih ameriške ter britanske literature devetnajstega stoletja. V tej raziskavi avtorica ugotavlja, da se je večina tradicionalnih bibliometričnih raziskav osredotočala na naravoslovje in šele v zadnjem času tudi na družboslovje, medtem ko je bila humanistika nekoliko v ozadju. Tudi način dela je v humanistiki nekoliko drugačen

⁶ Objave so dostopne na spletni strani http://lit.ijs.si/hlad_bib.html.

kot drugod, saj znanstveniki tu raje delajo samostojno, izrazit je individualizem, citirana dela so starejšega datuma kot v drugih disciplinah (Stone, 1982, Perrault, 1983, povzeto po Wolfe Thompson, 2002). Nekaj bibliometričnih raziskav se je ukvarjalo s pogostnostjo citiranja monografij in izkazalo se je, da so objave v monografijah v humanistiki pomembnejše kot objave v revijah (Zainab, Goi, 1997; Al et al., 2006). Wolfe Thompson (2002) med drugimi navaja podatek, da so različne bibliometrične raziskave prišle do rezultata, da je od 70 % do 80 % citiranih del v humanistiki starejših od 12 let. Pri slednjem pa velja opozorilo, da lahko razloge za tako starost citiranih del iščemo tudi v neločevanju primarnih virov in sekundarne literature. Avtorji namreč dostikrat citirajo primarne vire (v našem gradivu so to na primer citati protestantov Trubarja, Dalmatina, Japlja), zato je večina citatov starejša od desetih let. Nekateri avtorji sicer ločijo vire in literaturo, nekateri pa jih navajajo skupaj, zato na podlagi takih podatkov ne moremo neposredno sklepati, kolikšna je stopnja zastaranosti.

Omenjena raziskava Jennifer Wolfe Thompson (2002) ugotavlja, da so najbolj vidne značilnosti humanistike velika raba primarnih virov, velik del citiranih del je starejši od desetih let ter da so monografske objave temeljni način znanstvene komunikacije med humanisti. Iz rezultatov te in drugih raziskav smo tudi mi oblikovali hipoteze – nekatere so bile potrjene v celoti, nekatere deloma, nekatere pa ovržene.

2.6 BIBLIOMETRIČNE ANALIZE HUMANISTIČNIH MONOGRAFIJ PRI NAS

Če v slovensko kooperativno bibliografsko podatkovno bazo COBISS vtipkamo ključno besedo »bibliometrija« ter se omejimo samo na zadetke v slovenskem jeziku, nam baza ponudi 103 zadetke.⁷ Pri pregledu le-teh predvidevamo, da zaenkrat takšna bibliometrična raziskava za monografska dela še ni bila opravljena. Vse dosedanje raziskave, ki jih iskalnik ponudi, so se namreč osredotočale na serijske publikacije, nekatere pa so analizirale tudi zbornike z različnih področij. Slovenistika, ki spada med humanistične vede, je zastopana s tremi bibliometričnimi analizami (Jambrovič, Marinčič, 1998; Papler, Valčič, 2002; Močnik, 2005), vendar se vse posvečajo strokovni periodiki. Primerjalna bibliometrična analiza revij *Jezik in slovstvo*, *Slavistična revija*, *Primerjalna književnost* ter zbornika *Prešernovi dnevi v Kranju*, ki je raziskovala prisotnost Franceta Kidriča v slovenski literarni vedi, pa med predmetnimi

⁷ Podatek je bil pridobljen iz baze COBISS 4. 1. 2010.

Filozofska fakulteta. Oddelek za bibliotekarstvo, informacijsko znanost in knjigarstvo, Oddelek za slovenistiko, 2010
oznakami nima gesla »bibliometrija«, čeprav uporablja bibliometrične metode dela (Hladnik, 2000/2001).

Čeprav smo v tej raziskavi analizirali majhno število strokovnih monografij s področja slovenistike, je to lahko spodbuda za nadaljnje raziskovanje. Rezultati kažejo delček aktualne podobe slovenistične ter komparativistične stroke. Bibliometrične analize, ki jih opravljamo na Slovenskem, imajo lahko posebno vrednost, saj se na ta način oblikuje baza podatkov o slovenskih objavah. Za področje slovenistike tako že imamo analizirane strokovne revije Jezik in slovstvo, Primerjalna književnost, Slavistična revija ter Slovenščina v šoli, monografije pa so področje, ki ponuja še ne povsem izkoriščene možnosti za nove bibliometrične analize. Rezultati slednjih naj ne bodo sami sebi namen, ampak bi lahko s pridobljenimi rezultati oblikovali podatkovno bazo, ki bi lahko delovala kot slovenski indeks citiranja (Jambrovič, Marinčič, 1998).

2.7 ZBORNICI IN HUMANISTIKA

Zborniki pomembno vplivajo na sistem znanstvene komunikacije, in sicer jim lahko pripišemo tri funkcije, ki jih opravljajo:

- raziskovalci lahko svoje članke in prispevke v zbornikih s pomočjo odziva kolegov še izboljšajo, preden jih objavijo v reviji;
- pospešujejo komunikacijo med znanstveniki, izmenjavo idej, vprašanj, služijo za preizkušanje teorij, njihovo dokončno oblikovanje ali kot način za izmenjavo strokovnih znanj;
- zborniki predstavljajo način za objavo tistega, kar še ni primerno za objavo v reviji: bodisi da še ni dovolj izdelano bodisi da je prekratko za objavo ali presplošno napisano (Drott, 1995).

Kanadska bibliometrična analiza je raziskovala, kakšen je vpliv zbornikov na znanost – ali sploh imajo kak vpliv, ali se povečuje ali zmanjšuje, na katerih področjih je večji in kje manjši. Analiza je pokazala, da se sčasoma vpliv objav v zbornikih zmanjšuje, in sicer je trenutno 1,7 % za naravoslovje, 2,5 % za družboslovje in humanistiko, povečuje se le pri tehniki, kjer se je vpliv povečal z 8 % v 1980 na današnjih 10 %. Zborniki in objave v njih so še posebej pomembne za področje računalništva, kjer 20 % citatov prihaja iz zbornikov (Lisée, Larivière, Archambault,

Filozofska fakulteta, Oddelek za bibliotekarstvo, informacijsko znanost in knjigarstvo, Oddelek za slovenistiko, 2010
(2008). Raziskava je sicer analizirala širše področje znanosti, mi pa smo se osredotočili na rezultate, ki veljajo za področje humanistike.

Bibliometriki so z uporabo indeksa citiranja dokazali, da tiste bibliometrične raziskave, ki obravnavajo tudi zbornike, boljše predstavljajo realno sliko določene znanstvene produkcije (Glänzel et al., 2006). Predvsem na področju tehnike ter računalništva imajo objave v zbornikih večji vpliv na izmenjavo znanja kot objave člankov. Omenjena kanadska bibliometrična raziskava avtorjev Lisée, Lariviere, Archambault (2008) pa je analizirala, kakšen je vpliv zbornikov v naravoslovju, tehniki, družboslovju in humanistiki ter kakšen je relativen vpliv zbornikov med vsemi citiranimi deli, ki jih zajemajo citatni indeksi Science citation index (SCI), SSCI ter AHCI. Merila je, do kakšne mere so objave v zbornikih končen rezultat znanstvenega raziskovanja določenega področja ter kolikšen delež pomembne znanstvene produkcije zanemarimo, če pri bibliometričnih analizah zbornikov ne upoštevamo. Iz rezultatov avtorji članka sklepajo, da objave v zbornikih za področje humanistike ne predstavljajo pomembnega deleža v največkrat citirani znanstveni literaturi. Njihov delež se še celo zmanjšuje. V bibliometrične analize pa bi jih morali vključiti zaradi tehnike ter računalništva, kjer se vpliv zborniških objav povečuje.

Rezultati analize so pokazali tudi, da starost citiranih zborniških objav v družboslovju in humanistiki sčasoma narašča, prav tako tudi starost druge citirane literature, vendar pa je povprečna starost citiranih zbornikov kljub vsemu mlajša od druge citirane literature. Podrobnejša analiza po področjih je pokazala, da je povprečna starost citiranih zbornikov na primer pri psihologiji (43 %), književnosti (42 %), družbenih vedah (31 %) precej mlajša od povprečne starosti druge citirane literature. V humanistiki je ta razkorak v starosti manjši, in sicer 11-odstoten. Iz tega avtorji članka sklepajo, da imajo zborniki na različnih področjih družboslovja in humanistike različne naloge in tudi drugačno pot razvoja. Ponekod so zborniške objave aktualne dalj časa, ponekod pa zastarevajo hitreje (Lisée, Lariviere, Archambault, 2008).

2.8 BIBLIOMETRIČNE ANALIZE DRUŽBOSLOVNIH ZBORNİKOV PRI NAS

Na Slovenskem imamo zaenkrat tri bibliometrične analize, ki so obravnavale zbornike s področja humanistike. Gre za diplomsko delo v obliki bibliometrične analize zbornikov simpozija BOBCATSSS 1998–2002 (Klobčar, 2002), bibliometrično analizo referatov v zbornikih posvetovanj sekcije za specialne knjižnice Zveze bibliotekarskih

Filozofska fakulteta. Oddelek za bibliotekarstvo, informacijsko znanost in knjigarstvo, Oddelek za slovenistiko, 2010
društev Slovenije (Žitnik, Majzelj, Južnič, 1998) ter že omenjeno Hladnikovo primerjalno bibliometrično analizo strokovne periodike ter slovenističnega zbornika *Prešernovi dnevi v Kranju* (2000/2001).

Dve predhodni raziskavi želita s pomočjo analize zbornikov ugotoviti, kakšen je razvoj določene bibliotekarske smeri, kakšen je napredek na tem področju in določiti neke osnovne značilnosti področja. Žitnik, Majzelj in Južnič (1998) tako med drugim ugotavljajo, da je večina citiranih del objavljenih v periodiki, objave v zbornikih so povečini delo enega avtorja, žal pa ne vključujejo tudi analize starosti citiranih del. Klobčar (2002) prihaja do nekoliko drugačnih zaključkov, saj avtorji prispevkov v zbornikih BOBCATSSS največkrat citirajo monografska dela, prav tako je večji delež soavtorstva (zaradi same narave zbornikov posvetovanj, kjer gre za sodelovanje učiteljev ter študentov). Glede na starost je največ citatov mlajših od desetih let. Področji bibliotekarstva in slovenistike se po našem mnenju nekoliko razlikujeta tako po predmetu in načinu raziskovanja ter objavljanja, zato iz dobljenih rezultatov bibliometričnih analiz za področje bibliotekarstva ne moremo sklepati, kakšni bodo rezultati na področju slovenistike. Raziskava slovenističnega zbornika pa se je osredotočila na odkrivanje avtorjev, ki se ukvarjajo s prešernoslovjem in ki so pri svojem delu citirali Franceta Kidriča. Prav tako je omenjena bibliometrična analiza zasledovala, kateri literarnovedni avtorji so med kolegi najbolj citirani.

3 PREDMET ANALIZE

Z bibliometrično analizo želimo raziskati, ali so med objavami v zbirki *Studia litteraria* ter v zbornikih *Obdobja* kakšne vzporednice in ali opazimo kakšne razlike. Zanima nas, ali imajo avtorji skupne točke, katere so in po čem se najbolj razlikujejo. Predstaviti želimo oris aktualnega stanja na področju citiranja v slovenistiki, zato smo izbrali objave, ki so izšle leta 2004 ali kasneje. Zavedamo se, da primerjava ni povsem enakovredna, saj so objave v *Obdobjih* zborniške narave in je prostor za predstavitev dela omejen, medtem ko je večina objav v zbirki *Studia litteraria* monografskih, le dve deli sta v obliki zbornika. Za lažje spremljanje sledi kratka predstavitev predmetov bibliometrične analize.

3.1 PREDSTAVITEV ZBORNIKA OBDOBJA TER ZBIRKE STUDIA LITTERARIA

3.1.1 Simpozij Obdobja

Simpozij Obdobja v slovenskem jeziku, literaturi in kulturi je v letu 1979 prvič organiziral in vodil Boris Paternu. Cilj tega srečanja je bil in še vedno je, da domači in tuji raziskovalci jezikoslovja in literarne vede predstavijo ter soočijo rezultate svojega dela. Do 1992 so bila obravnavana posamezna obdobja v književnosti, jeziku in kulturi, po čemer je bil simpozij tudi poimenovan. V letu 1993 je odpadel, kasneje pa je bil predstavljen nov koncept, ki je namenjen znanstvenim metodam, jezikovnim ter umetnostnim zvrstem. Med leti 1996 in 1998 je prišlo do prekinitve, tako da je simpozij ponovno zaživel v letu 1999. Tematika na simpozijih se ne obravnava samo v nacionalnem okviru, ampak tudi v širših primerjalnih, tipoloških, teoretskih ter tudi zgodovinskih vidikih in kontekstih. K sodelovanju skušajo organizatorji vključiti raziskovalce iz drugih strok, še posebej humanističnih in družboslovnih, z namenom, da pride do srečanja strokovnjakov z različnih področij, ki najdejo skupno problematiko in odkrivajo interdisciplinarne raziskovalne teme. Na ta način se zagotavlja sinteza posamezne raziskovalne tematike, hkrati pa se omogoči načrtovanje nadaljnjih raziskovalnih korakov. Namen simpozijev je, da se na novo pretresejo dosedanja pogledi ter da se aktualizirajo temeljna znanstvena vprašanja. Tematski zborniki vsakokratnega simpozija so natisnjeni pred naslednjim simpozijem, namen vsakega zbornika pa je, da »bo s pridom pomagal tudi pri rednem izpopolnjevanju znanja in mišljenja na naših visokih in srednjih šolah« (Paternu, 1981). Obdobja prireja Center za slovenščino kot drugi/tuji jezik. Teme, ki jih obravnava vsakoletno srečanje, pa izbirajo na oddelku za slovenistiko Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani. Po mnenju Alenke Šivic Dular sodijo Obdobja med največje tovrstne znanstvene projekte na Slovenskem in so postali nepogrešljivo kulturološko središče slovenske znanosti. Referati, ki jih predstavljajo raziskovalci z različnih področij, so obogatitev védenja tako s stališča vpogleda v ustvarjalna prizadevanja samih udeležencev kot s stališča vpogleda v posodobitev slovenske humanistične znanstvene misli (Šivic Dular, 1999).

3.1.2 Zbirka Studia litteraria

Zbirka Studia litteraria je namenjena izdajanju monografij in tematskih zbornikov, ki segajo v vsa območja literarne teorije in literarne zgodovine: od temeljnih opredelitev literature, njenih razmerij z drugimi družbeno-kulturnimi in umetnostnimi področji, raziskav posameznih literarnih zvrsti, smeri in obdobji do kritičnih predstavitev novih smeri in problemov literarne vede. Zasnovana je kot nadgradnja in nadaljevanje zbirke teoretskih monografij Literarnega leksikona, ki je izhajal od 1978 do 2001. Nova zbirka Studia litteraria teži k sodobni znanstveni obravnavi ter večji odprtosti. Od leta 2004 dalje jo izdaja Inštitut za slovensko literaturo in literarne vede Znanstvenoraziskovalnega centra Slovenske akademije znanosti in umetnosti (ZRC SAZU), njena urednika sta Marko Juvan in Darko Dolinar, do januarja 2010 pa je v zbirki izšlo že dvanajst del.

4 METODOLOGIJA

Uporabili smo bibliometrično metodo analizo citiranja, in sicer za monografska dela v zbirki Studia litteraria ter zbornika Obdobja. Analizirali smo šest naključno izbranih monografij, ki so izšle med leti 2004 in 2009, ter dva zbornika, ki sta izšla v zbirki Studia litteraria 2005 ter 2008. Zbornika Obdobja sta bila izdana 2007 in 2008.

Za vsako monografijo oziroma prispevek v zborniku smo izdelali dve bibliometrični analizi, in sicer analizo monografije oz. prispevka ter analizo citatov. Izdelali smo tabele ter grafikone, kjer so predstavljene posamezne značilnosti obravnavanih del.

4.1 ANALIZA ČLANKOV

Analizirali smo:

- število avtorjev;
- spol avtorjev;
- ustanove, iz katerih prihajajo avtorji, in

- države, iz katerih prihajajo avtorji.

4.2 ANALIZA CITATOV

Analizirali smo:

- način citiranja;
- vrste citatov;
- število citatov v monografiji oz. prispevku;
- jezik citiranih dokumentov;
- starost citiranih dokumentov;
- dostopnost citiranih dokumentov;
- najpogosteje citirane avtorje;
- najpogosteje citirana dela ter
- samocitiranje.

V člankih in monografijah večina avtorjev citira na enega od naslednjih načinov: sproti v besedilu, v opombah pod črto ali z bibliografskim seznamom na koncu dela. Nekaj člankov pa je takih, kjer tovrstna opredelitev ni mogoča bodisi da ni mogoče jasno razbrati, kaj je citat, bodisi da ni seznama literature ali opomb, ki bi vsebovale reference. Tovrstne članke smo v analizo člankov zajeli, ni pa jih v analizi citatov. Ta namreč predstavlja samo tiste članke oz. monografije, kjer je citiranje povsem jasno.

5 CILJ IN HIPOTEZE

Z bibliometrično analizo člankov in citatov v zbirki SL ter zbornikih Obdobja želimo prikazati nekaj možnosti kvantitativne analize. Gre namreč za aktualne, strokovne objave s področja slovenistike ter komparativistike, ki so sicer bolj namenjene strokovni javnosti, vendar so lahko zanimive tudi za širšo publiko. S prikazom razlik in podobnosti med obema predmetoma analize namreč lahko strokovna javnost spozna, v čem so objave v zbirki SL podobne objavam v Obdobjih ter v čem se razlikujejo. Predvsem nas je zanimalo, kakšne so razlike in podobnosti pri analizi citatov. Ti rezultati so lahko ogledalo strokovni javnosti, kakšni so temelji njihovega znanstvenega dela. Predvidevanja lahko predstavimo v naslednjih hipotezah:

- del v zbirki SL je sicer količinsko manj kot v Obdobjih, vendar so večinoma v monografski obliki, zato bo citiranja več, citirana dela bodo starejša zaradi same narave humanistike (pri tej hipotezi izhajamo iz rezultatov mednarodnih raziskav);
- objav v zbornikih Obdobja je več kot objav v SL, vendar so po obsegu mnogo krajše, zato bo število citatov manjše; ker gre za slovenistično strokovno posvetovanje, bo zato več navajanja del slovenskih avtorjev in v slovenskem jeziku (pri tej hipotezi izhajamo tudi iz spoznanja Mirana Hladnika, da je v humanistiki znanje tujih jezikov premajhno); citirana dela bodo mlajša, ker raziskave kažejo, da so citirana dela v zbornikih mlajša kot ostala citirana literatura;
- predvidevamo, da bo v obeh primerih več slovenskih avtorjev oz. avtorjev, ki so svoje delo objavili v okviru ustanov iz Slovenije;
- zaradi narave humanističnega dela pričakujemo izrazit individualizem avtorjev, kar ugotavljajo tudi predhodne bibliometrične analize;
- glede na rezultate omenjene raziskave iz 2004 (Bar-Ilan, Peritz) pričakujemo, da določen odstotek spletnih strani in dokumentov ne bo več dostopen, vendar bo takih primerov malo, saj so analizirane objave iz novejšega obdobja;
- največkrat citiran bo eden izmed uveljavljenih in priznanih strokovnjakov na slovenističnem področju in tudi delo, ki bo največkrat citirano v obeh primerih, bo dobro znano in sprejeto v slovenistični stroki.

6 REZULTATI

6.1 STUDIA LITTERARIA

6.1.1 Analiza člankov

Analizirali smo šest monografij ter dva zbornika iz zbirke, in sicer:

1. Drago Šega: *Literarna kritika* (2004);
2. zbornik *Znanstvene izdaje in elektronski mediji*,⁸ urednik Matija Ogrin (2005);
3. Majda Stanovnik: *Slovenski literarni prevod 1550-2000* (2005);
4. Marijan Dovič: *Slovenski pisatelj* (2007);
5. Peter Svetina: *Kitične oblike v starejši slovenski posvetni poeziji* (2007);
6. Tomo Virk: *Primerjalna književnost na prelomu tisočletja* (2007);
7. zbornik *Primerjalna književnost v 20. stoletju* in Anton Ocvirk,⁹ uredila Darko Dolinar in Marko Juvan (2008);
8. Vita Žerjal Pavlin: *Lirski cikel v slovenski poeziji 19. in 20. stoletja* (2009).

6.1.1.1 Analiza avtorjev

Seznam avtorjev smo uredili po številu objav. Večinoma gre za monografske objave, zato se večina avtorjev pojavi le enkrat, v preglednici pa so prikazana tista imena, ki se pojavijo vsaj dvakrat. Darko Dolinar se pojavi trikrat, in sicer enkrat v zborniku *Znanstvene izdaje*, z dvema prispevkoma pa je prisoten v drugem zborniku *Primerjalna književnost*, saj je bil njegov urednik. Tudi Matija Ogrin ima dve objavi, in sicer v zborniku *Znanstvene izdaje* – prvič kot urednik in drugič kot eden od avtorjev razprav. Marko Juvan ima objavljena prispevka v obeh omenjenih zbornikih. Majda Stanovnik in Tomo Virk se pojavita dvakrat, in sicer enkrat kot avtorja prispevka v zborniku *Primerjalna književnost* ter enkrat kot avtorja samostojne monografske

⁸ V nadaljevanju *Znanstvene izdaje*.

⁹ V nadaljevanju *Primerjalna književnost*.

Filozofska fakulteta. Oddelek za bibliotekarstvo, informacijsko znanost in knjigarstvo, Oddelek za slovenistiko, 2010 publikacije. Tudi Marijan Dovič ima dve pojavitvi, in sicer enkrat kot avtor razprave v zborniku Znanstvene izdaje ter kot avtor monografske publikacije. Od skupno 46 različnih avtorjev je le sedem takih, ki imajo v SL objavljeni vsaj dve deli. Sklepamo lahko, da možnost objavljanja v tej zbirki ni omejena na ozek krog raziskovalcev.

Preglednica 1: Avtorji po številu objav v SL

Avtor	Št. objav v SL
Darko Dolinar	3
Matija Ogrin	2
Marko Juvan	2
Majda Stanovnik	2
Tomo Virk	2
Marijan Dovič	2
Jola Škulj	2

V soavtorstvu je napisan samo en prispevek v zborniku Znanstvene izdaje, in sicer članek Primoža Jakopina ter Birte Lönneker-Rodman. Sklepamo lahko, da so avtorji tu izraziti individualisti – po eni strani zato, ker gre večinoma za monografske publikacije, ki so v humanistiki običajno delo enega avtorja, po drugi strani pa zato, ker je število prispevkov v zbornikih manjše kot v primerjanih zbornikih Obdobja. Verjetnost, da bo prispevek napisan v soavtorstvu, je zato manjša. V Obdobjih je namreč prispevkov več, zato menimo, da je tudi verjetnost za pojav soavtorstva večja.

6.1.1.2 Avtorji po spolu

V zbirki je svoja dela objavilo skupno 46 različnih avtorjev. Skupno je 13 avtoric ter 33 avtorjev. Pet avtorjev je prisotnih z dvema prispevkoma, eden s tremi. Če pogledamo podrobneje, je v zborniku Znanstvene izdaje objavilo svoje delo 6 žensk ter 15 moških. V zborniku Primerjalna književnost je razmerje 6 žensk ter 18 moških, pri monografskih objavah pa imamo štiri avtorje ter dve avtorici. Na sliki je prikazano razmerje med avtorji in avtoricami del v vseh obravnavanih delih SL, kjer je vsak avtor štet samo enkrat.

Slika 1: Razmerje med avtorji in avtoricami (SL)

V zborniku Znanstvene izdaje je 40 % avtoric, v zborniku Primerjalna književnost pa 33 %. Iz teh rezultatov lahko sklepamo, da je procentualno v zbornikih manj objav avtoric, da bi si pridobili sliko realnega razmerja pri objavah v monografijah, pa moramo upoštevati vse monografske objave, ki so bile izdane v SL. Do januarja 2010 je tako v SL monografije objavilo 7 moških avtorjev ter 3 avtorice, kar pomeni, da je zaenkrat delež žensk pri objavi monografij 30 %.

6.1.1.3 Avtorji po ustanovah

Spodnja tabela prikazuje, iz katerih ustanov prihajajo avtorji, ki so objavili svoja dela v zbirki SL. Nekateri od njih so že zaključili z aktivno znanstveno kariero in so že v pokoju, vendar še vedno objavljajo. Za te smo kot ustanovo šteli tisto ustanovo, na kateri so bili zaposleni tik pred upokojitvijo. Eden od avtorjev (Drago Šega 1918–2004) je tudi že pokojni, zato smo za ustanovo prav tako šteli tisto, na kateri je bil avtor zaposlen pred upokojitvijo. Navajamo tiste ustanove, ki so zastopane vsaj z dvema avtorjema.

Preglednica 2: Avtorji po ustanovah (SL)

Ustanova	Št. avtorjev
ZRC SAZU, Inštitut za slovensko literaturo in literarne vede	9
UL, FF, ¹⁰ Oddelek za primerjalno književnost in literarno teorijo	5
ZRC SAZU Inštitut za slovensko literaturo in literarne vede, v pokoju	3
Philologisch-Kulturwissenschaftliche Fakultät, Univerza na Dunaju	2
UL, FF, Oddelek za primerjalno književnost in literarno teorijo, v pokoju	2

¹⁰ Univerza v Ljubljani, Filozofska fakulteta

Ostalo	25
Skupaj	46

Ugotavljamo, da prihajajo avtorji, ki se največkrat pojavijo, iz ustanove, ki zbirko SL tudi izdaja, in sicer Znanstvenoraziskovalni center Slovenske akademije znanosti in umetnosti, Inštitut za slovensko literaturo in literarne vede – 9 pojavitev. Pet avtorjev prihaja iz Filozofske fakultete v Ljubljani, in sicer iz oddelka za primerjalno književnost in literarno teorijo. Predvidevamo, da zato, ker so teme, ki jih obravnavajo v zbirki SL, večinoma literarnovedne in literarnoteoretske. Prav tako imata omenjeni dve ustanovi največ avtorjev, ki so sicer že v pokoju, vendar še vedno objavljajo svoja dela. Inštitut za slovensko literaturo in literarne vede ZRC SAZU je zastopan s tremi avtorji v pokoju, Filozofska fakulteta z oddelkom za primerjalno književnost in literarno teorijo pa z dvema. Tudi Philologisch-Kulturwissenschaftliche Fakultät Univerze na Dunaju je zastopana z dvema avtorjema.

6.1.1.4 Avtorji po državah

Prikazati želimo, iz kateri držav prihajajo avtorji, ki objavljajo v zbirki SL. Zbirka se ukvarja s problemi slovenske literarne vede in literature, zato je razumljivo, da je večina avtorjev iz Slovenije. Po trije avtorji prihajajo še iz Avstrije ter Velike Britanije, ostale države pa so zastopane s po enim avtorjem, in sicer: Nemčija, Francija, Nizozemska, Kitajska, Madžarska, Makedonija, Romunija, Češka ter Italija.

Preglednica 3: Avtorji po državah (SL)

Država	Št. avtorjev
Slovenija	31
Avstrija	3
VB	3
Nemčija	1
Francija	1
Nizozemska	1
Kitajska	1
Madžarska	1
Makedonija	1
Romunija	1
Češka	1
Italija	1

Skupaj	46
---------------	-----------

Slika 2: Razmerje med slovenskimi in tujimi avtorji (SL)

6.1.2 Analiza citiranja

6.1.2.1 Način citiranja

Glede na način citiranja se avtorji razlikujejo. V sami zbirki ni navodil, kako naj avtorji citirajo, iz česar lahko sklepamo, da je izbira prepuščena avtorjem. V tistih delih, ki so izšla monografsko, so citirana dela navedena na koncu monografije, v obeh zborniških delih pa uredniki člankov niso poenotili. Tako je analiza pokazala, da je 37 prispevkov, ki imajo reference navedene na koncu dela, v opombah citira 12 avtorjev, v besedilu dva, en prispevek pa je tak, kjer ni bilo mogoče jasno identificirati, kaj je citat. Za ta prispevek smo uporabili oznako brez citata. Predlagamo, da bi avtorji uporabljali poenoten način citiranja, npr. na koncu dela – tega je uporabilo 71 % avtorjev. K večjemu poenotenju pa bi lahko pripomogli tudi uredniki zbirke SL s tem, da bi bil jasno določen način citiranja.

Preglednica 4: Način citiranja (SL)

Način citiranja	Frekvenca	Odstotek
Na koncu dela/prispevka	37	71
V besedilu	12	23
V opombah	2	4
Brez citata	1	2
Skupaj	52	100

V Hladnikovem Praktičnem spisovniku beremo, da običajno bibliografijo primarnih del, ki so material za tekst, označujemo kot »viri«, sekundarna dela, ki jih

citiramo, pa označujemo z »literatura« Tako ločevanje ni vedno mogoče, zato tudi napotek, da »večinoma ne bo nič narobe, če med viri in literaturo ne ločujemo« (Hladnik, 2002). Tudi v SL je izbira prepuščena avtorjem, načini označevanja pa so precej različni, kar kaže preglednica 5.

Preglednica 5: Oznake bibliografij monografskih del (SL)

Avtor	Naslov	Podnaslov 1	Podnaslov 2
Peter Svetina	Bibliografija	Viri	Literatura
Drago Šega	/	Bibliografija	/
Tomo Virk	/	Literatura	/
Marijan Dovič	Bibliografija	Primarna literatura	Sekundarna literatura
Majda Stanovnik	Bibliografija	/	/
Vita Žerjal Pavlin	Bibliografija	Viri	Literatura

Za citate smo v analizi šteli dela iz vseh navedenih kategorij. Dela iz kategorije »Podnaslov 1« so namreč služila za primarni vir monografij in so bila zato v delih citirana, prav tako pa tudi tista dela, ki so navedena pod kategorijo »Podnaslov 2«. Pri analizi smo tako upoštevali vsa dela, ki so bila navedena v različno naslovljenih seznamih. Naj ob tem še navedemo mentorjevo pripombo, da so strokovni spisi v tej stroki pogosto predmet obravnave (kar se je pokazalo tudi v naši analizi), zato ločevanje med viri in literaturo ne bi prineslo pametnih rezultatov.

6.1.2.2 Analiza vrste citata

Citate smo v analizi razdelili na tri vrste, in sicer na tiste, ki citirajo dela, ki so dostopna v tiskani ali pa v spletni obliki, ter na tista, ki so dostopna na oba načina. Za tovrstno razdelitev smo se odločili, ker so obravnavana dela relativno nova in vsebujejo kar nekaj citatov, ki nas napotijo na različne spletno dostopne dokumente. Prav tako smo preverili, kateri spletni naslov in dokumenti so še dostopni in kateri so že zastareli. Več o tem v nadaljevanju.

Predvidevali smo, da bo večina citiranih del dostopna v tiskani obliki, kar je tudi ena od značilnosti objavljanja v humanistiki. Slovenistična stroka je prisotna v delu ljubljanske univerze že od njenih začetkov v letu 1919, internet pa se je množično začel

uporabljati šele nekje v drugi polovici devetdesetih let, zato je razumljivo, da je spletno dostopnih dokumentov manj – le 70 od skupno 2263 citiranih del. Le deset del je takih, ki so bila objavljena tako na spletu kot v tiskani izdaji. To potrjuje mednarodne raziskave, da ima v humanistiki tiskana objava še vedno največjo težo. Slovenistika ter komparativistika pri tem očitno nista izjemi, saj avtorji redko citirajo delo, ki je dostopno tako v papirnati kot elektronski obliki. Menimo, da bi se navajanje obeh načinov povečalo, če bi raziskovalci imeli na voljo poleg tiskane objave tudi spletno mesto, kjer bi svoja dela lahko objavili in bi bila dostopna dalj časa.

Preglednica 6: Vrste citatov (SL)

Oblika	Frekvenca
Tiskana oblika	2183
Spletna oblika ¹¹	70
Oboje	10
Skupaj	2263

6.1.2.3 Analiza števila citatov v zborniških prispevkih ter monografijah

V zbornikih zbirke SL je število citatov, ki jih avtorji navajajo, zelo različno: od tega, da pri Mateju Hriberšku citatov nismo identificirali, do tega, da ima prispevek Marka Juvana 74 citatov. Skupno je v zbornikih 845 citatov, prispevkov pa skupno 46. Na posamezen prispevek pride povprečno 19 citatov. Tabela prikazuje, kateri avtorji imajo največ citatov.¹² Vključili smo vse tiste, ki imajo 30 ali več citiranih del. Ugotovimo lahko, da največ del citira Marko Juvan, ki se pojavi z dvema prispevkoma, sledita mu Tomo Virk ter Marjan Dolgan. Več kot 30 del citirajo še Vanesa Matajc, Darko Dolinar ter Tomaž Erjavec, Vlasta Pacheiner-Klander pa citira 30 del.

Preglednica 7: Avtorji z največjim številom citatov (SL)

Avtor	Št. citatov
Marko Juvan	74
Tomo Virk	52
Marko Juvan	48
Marjan Dolgan	42
Vanesa Matajc	38
Darko Dolinar	34
Tomaž Erjavec	32

¹¹ Upoštevali smo vse citate, ki so bili navedeni kot spletni dokument, tudi tiste, ki niso več dostopni oz. ne delujejo več.

¹² Upoštevali smo tudi samocitate.

V monografijah je število citatov večje, in sicer v šestih delih 1417 citatov, kar je 236 citatov na monografijo. S tem rezultatom smo tudi potrdili izhodiščno hipotezo, da bo v monografijah število citatov večje kot v zbornikih. Derek de Solla Price je 1970 objavil članek, v katerem je zagovarjal tezo, da lahko kot znanstveno označimo tisto delo, ki ima od 20 do 22 referenc, tista dela, ki imajo več kot 22 referenc, pa pomenijo dodatno pomoč bralcu pri izboru literature (Močnik, 2005). Število citatov sicer samo po sebi še ne kaže na kvaliteto dela, pomeni pa, da je avtor neko delo opazil in se mu zdi pomembno, da ga omeni, citira tudi pri svojem raziskovalnem delu. Zanimivo bi bilo raziskati, zakaj se tako razlikuje število citatov pri posameznih avtorjih. Tomo Virk ima namreč v monografiji iz zbirke SL kar 546 citiranih del (38 %), medtem ko jih Peter Svetina v isti zbirki zajame 64 (5 %). Zanimiva bi tudi bila analiza, ki bi raziskala, ali obstaja kakšna povezava med vsebino dela ter številom citatov. Prav tako bi morda katera od prihodnjih analiz lahko skušala ugotoviti, kateri slovenistični strokovnjaki pri svojem delu največkrat citirajo in kateri najmanjkrat citirajo dela drugih raziskovalcev.

Slika 3: Razmerje med številom citatov pri avtorjih v monografijah (SL)

6.1.2.4 Analiza jezika citiranih dokumentov

Predvidevali smo, da bo največji delež citatov, ki so objavljeni v zbirki SL, v slovenskem jeziku, saj je glavna tema del slovenska književnost, literarna veda, teorija ipd. Analiza je pokazala drugačne rezultate, s čimer je naša izhodiščna hipoteza ovržena. Del v slovenskem jeziku je namreč 1085 oz. 48 %, tujih pa 1158 oz. 51 % (tu ne upoštevamo dvojezičnih variant, kjer je eden od jezikov slovenščina). Predvidevamo,

da smo tak rezultat dobili zaradi tujih avtorjev, ki imajo objavljene prispevke v obeh zbornikih v zbirki. Ti so namreč največ citirali tuja dela. Največ slednjih je v angleškem jeziku (704 pojavitve), sledi nemščina z zgolj 148 pojavitvami. Drugi tuji jeziki se pojavijo manjkrat, in sicer: francoski (106-krat), italijanski (50-krat), hrvaški (48-krat), srbski (27-krat), ruski (19-krat), makedonski (14-krat), latinski (11-krat), češki (11-krat) ali kateri od drugih tujih jezikov (15-krat). Nekaj citiranih del je tudi dvojezičnih, in sicer latinsko-slovenski (5-krat), rezijansko-italijanski (3-krat), nemško-angleški (2-krat), italijansko-slovenski (2-krat), slovensko-nemški (2-krat), slovensko-latinski (2-krat) ter slovensko-francoski (2-krat). Nekateri jeziki oz. kombinacije različnih jezikov pa se ponovijo po enkrat in jih tu nismo prikazali.

Preglednica 8: Jezik citiranih dokumentov (SL)

Jezik	Frekvenca
Slovenski	1085
Angleški	704
Nemški	148
Francoski	106
Italijanski	50
Hrvaški	48
Srbski	27
Ruski	19
Makedonski	14
Latinski	11
Češki	11
Poljski	4
Madžarski	9
Portugalski	2
Latinsko-slovenski	5
Rezijansko-italijanski	3
Nemško-angleški	2
Italijansko-slovenski	2
Slovensko-nemški	2
Slovensko-latinski	2
Slovensko-francoski	2
Ostalo	7
Skupaj	2263

Razmerje med slovenskimi in tujimi deli je prikazano na spodnji sliki, pri čemer naj opozorimo, da različne večjezikovne variante niso upoštevane, ampak samo dela v slovenskem ali v enem od tujih jezikov. Večjezikovne kombinacije so predstavljene v kategoriji »ostalo«.

Slika 4: Razmerje med citiranjem del v slovenskem ali tujih jezikih (SL)

6.1.2.5 Analiza starosti citiranih dokumentov

Z analizo starosti dokumentov lahko do določene mere ugotovljamo, kakšna je stopnja razvoja neke znanstvene discipline. Starost citatov je seveda odvisna od posamezne stroke – v humanistiki so citati starejši kot v naravoslovju. Po Dereku de Solla Priceu ločujemo med trdimi in mehкими znanostmi, za kar uporabljamo starost citiranih dokumentov. Mehka znanost ima od 21 % do 32 % citatov starih od 0 do 5 let, srednja znanost jih ima od 33 % do 42 %, trda pa vsaj 42 %. Če imamo manj kot 21 % citiranih del, ki so mlajši od petih let, dela ne moremo obravnavati kot znanstveno raziskovanje (Južnič, 1999). S t. i. Priceovim indeksom ugotovimo, kako hitro se posamezna stroka razvija in kakšna je stopnja zastaranosti na nekem znanstvenem področju.

Če upoštevamo Priceov indeks, ugotovimo, da imajo analizirana dela iz zbirke SL največ citatov, ki so stari več kot deset let oz. kar 62 %. S tem se potrjujejo rezultati prej omenjene mednarodne raziskave ter naša izhodiščna hipoteza, da bo starost citiranih del višja. Dela, ki so bila objavljena med leti 2004 in 2008, smo uvrstili v kategorijo od 0 do 5 let, dela z datumom objave od 2003 do 1999 smo uvrstili v kategorijo 6 do 10 let, dela, ki so bila objavljena leta 1998 ali kasneje, pa smo obravnavali kot starejša od desetih let.

Citatov, starih od šest do deset let, je 19 %, v kategoriji do pet let pa le 18 %. Prav tako je zanimiv podatek, da je 1 % del, ki niso več dostopna. Sem smo namreč šteli

tiste navedene spletne strani, ki ne delujejo več. Če pa upoštevamo samo naravo humanistike, kjer je starost citiranih del višja kot drugod, lahko zaključimo, da so dobljeni rezultati dokaj pričakovani. Pri tem moramo opozoriti tudi na že omenjeno neločevanje med viri in literaturo, kar tudi pripomore k večjemu odstotku del, ki so starejša od desetih let.

Slika 5: Starost citiranih del (SL)

6.1.2.6 Analiza dostopnosti citiranih dokumentov

Citate smo razvrstili glede na to, ali so dostopni v tiskani obliki, na spletu ali tako v tiskani kot spletni obliki. Predvidevali smo, da bo največ del dostopnih v tiskani obliki. Takih citatov je bilo 2183. Sklepamo lahko, da velika večina znanstvene komunikacije v tem primeru še vedno poteka preko tiskanih objav.

Preglednica 9: Dostopnost citatov glede na vrsto objave (SL)

Dostopnost citata	Frekvenca
Dostopni	51
Nedostopni	19
Skupaj	70

Dela, ki smo jih analizirali v zbirki SL, so izšla 2004 ali kasneje, zato je nekaj citatov tudi takih, ki napotijo bralca na spletne strani ali dokumente, ki so v elektronski obliki. Preverili smo, ali navedeni naslovi še delujejo. Izkazalo se je, da je od 70 citatov, ki so dostopni na spletu, 19 takih, ki ne delujejo več, kar je 27 % vseh. S tem se je potrdila hipoteza, da določen delež strani ne bo več dostopen, kljub vsemu pa smo pričakovali, da ne bo tako visok. Analizirana dela so namreč še vedno relativno nova (zastarevanje vsebin in objav je v humanistiki manjše kot v drugih disciplinah, npr. naravoslovju), zato smo pričakovali, da bodo navedene spletne strani večinoma še

Filozofska fakulteta, Oddelek za bibliotekarstvo, informacijsko znanost in knjigarstvo, Oddelek za slovenistiko, 2010
dostopne. Iz tega lahko sklepamo, da je humanistika na spletu prav tako podvržena stalnim in dokaj hitrim spremembam. Potrebnost neke vrste spletnega arhiva oz. repozitorija pa je tudi očitna.

Slika 6: Dostopnost spletnih strani ali dokumentov, ki so objavljeni na spletu (SL)

Le deset citatov od skupno 2263 pa je takih, ki so dostopni tako na spletu kot v tiskani obliki. Glede na to, da se tudi v slovenistični in komparativistični stroki čedalje več raziskovalcev trudi, da bi bila dela dostopna in vidna tudi na spletu, je to lahko povabilo tudi drugim, da poleg citata, ki napoti bralca na tiskano objavo, zraven podajo tudi ustrezno spletno stran. Citiranje je namreč odraz tega, da so delo nekega raziskovalca kolegi opazili. Večja ko je stopnja obveščenosti strokovne javnosti o določenih znanstvenih izsledkih, večja je možnost, da bo neko delo opaženo in citirano. Splet tako po našem mnenju prinaša možnost, da se širši javnosti ponudi rezultate znanstvenega raziskovanja in s tem omogoči kolegom, da jih opazijo, prepoznajo vrednost in vključijo v osnovo svojega raziskovanja.

6.1.2.7 Analiza najpogosteje citiranih avtorjev

Zanimalo nas je, kateri avtorji so najpogosteje citirani. Avtorje smo ločili glede na vlogo, ki so jo v določenem delu imeli. Ločevali smo namreč med avtorskim ter uredniškim delom. V spodnji tabeli smo tako prikazali samo rezultate avtorskega dela, in sicer vse tiste avtorje, ki so bili citirani vsaj desetkrat. Na prvem mestu je 66-krat citiran Anton Ocvirk, vendar moramo pri tem opozoriti, da je eden od zbornikov posvečen prav njemu. Razumljivo je, da so ga zato pisci citirali, in sicer je bil kar 59-krat naveden kot avtor citiranega dela. Najpogosteje citiran avtor je tako Janko Kos s 47 citati, petkrat pa smo zabeležili samocitat. Na drugem mestu je Marko Juvan, ki je citiran 27-krat ter ima en samocitat. Darko Dolinar je bil citiran 19-krat, poleg tega ima

Filozofska fakulteta. Oddelek za bibliotekarstvo, informacijsko znanost in knjigarstvo, Oddelek za slovenistiko, 2010
tudi pet samocitativ. Boris A. Novak ima en samocitat, kolegi pa so ga citirali 12-krat. Od domačih avtorjev so se na seznam uvrstili še France Koblar, Boris Paternu ter Ivan Prijatelj, vsak z enajstimi citati. Tomo Virk je bil citiran 10-krat, našteli pa smo kar 13 samocitativ. Jože Koruza je bil citiran 10-krat.

Iz rezultatov tako lahko sklepamo, da je najpomembnejši avtor na področju literarne teorije in vede oz. vsebin, ki jih ponuja zbirka SL, še vedno Janko Kos. Do takega zaključka so namreč prišle tudi predhodne bibliometrične analize (Hladnik, 2000/2001; Močnik, 2005). Potrdili pa smo tudi izhodiščno hipotezo, da bo največkrat citirano katero od uveljavljenih imen slovenističnih strokovnjakov.

Preglednica 10: Najpogosteje citirani slovenski avtorji (SL)

Slovenski citirani avtorji	Frekvenca	Frekvenca samocitativ
Anton Ocvirk	66	/
Janko Kos	47	5
Marko Juvan	27	1
Darko Dolinar	19	5
Boris A. Novak	12	1
France Koblar	11	/
Boris Paternu	11	/
Ivan Prijatelj	11	/
Tomo Virk	10	13
Jože Koruza	10	/

Preverili smo tudi, ali se na seznamu najpogosteje citiranih avtorjev pojavljajo tisti avtorji, ki so svoje delo objavili v analizirani zbirki. Tudi tu smo upoštevali tiste, ki so bili citirani vsaj desetkrat. Rezultati so precej podobni seznamu v preglednici 10, saj je na prvem mestu Janko Kos (47 citatov ter 5 samocitativ), sledi mu Marko Juvan (27 citatov ter 1 samocitat), Darko Dolinar (19 citatov ter 5 samocitativ), Boris A. Novak (12 citatov ter 1 samocitat) in Tomo Virk, ki so ga kolegi citirali desetkrat, zabeležili pa smo tudi 13 samocitativ.

Raziskali smo tudi, ali je stopnja citiranja avtorjev kaj večja, kadar so ti tudi uredniki nekega dela. V primeru SL smo to preverjali pri obeh zbornikih. Urednik Znanstvenih izdaj je bil Matija Ogrin, vendar so ga kolegi citirali le petkrat. Urednika zbornika Primerjalna književnost in Anton Ocvirk pa sta bila Darko Dolinar ter Marko Juvan. Prvi je bil citiran petkrat, tudi samocitativ je imel pet, Marka Juvana pa so kolegi citirali osemkrat, enkrat pa smo zabeležili samocitat. Sklepamo lahko, da so avtorji citirali dela neodvisno od tega, kdo je bil urednik določenega dela.

Od tujih avtorjev sta na prvem mestu citiranih Franco Moretti ter David Damrosch vsak z 18 citati, sledi Rene Wellek s 16 ter Jonathan Culler z 11 citati. Armando Gnisci je bil citiran 10-krat. Frekvenca citatov so tu precej nižje kot pri citiranju slovenskih avtorjev.

Preglednica 11: Najpogosteje citirani tuji avtorji (SL)

Tuji citirani avtorji	Frekvenca
Franco Moretti	18
David Damrosch	18
Rene Wellek	16
Jonathan Culler	11
Armando Gnisci	10

Od tujih avtorjev, ki so objavili svoje delo v obravnavanih delih SL, pa nihče ni bil citiran vsaj desetkrat.

6.1.2.8 Analiza najpogosteje citiranih del

Analizirali smo, kateri naslovi so bili najpogosteje citirani. Na prvem mestu je navidezno Anton Ocvirk s Teorijo primerjalne literarne zgodovine, vendar je deset od enajstih pojavitev tega naslova v zborniku, ki je posvečen njemu. To pomeni, da je največkrat citirano delo dejansko Primerjalna zgodovina slovenske literature Janka Kosa (različne izdaje). Sledi monografija Anton Ocvirk, njena avtorja sta Majda Stanovnik ter Tone Smolej. Od tujih del je najpogosteje citirano delo Davida Damroscha *What is world literature?*, sledi Franco Moretti s člankom *Conjectures on world literature*, ki je bil objavljen v reviji *New Left Review*. 4-krat je bilo citirano še eno delo Davida Damroscha, in sicer članek *Rebirth of a discipline: the global origins of comparative studies*, ki je bil objavljen v *Comparative Critical Studies*.

Preglednica 12: Najpogosteje citirana dela (SL)

Avtor	Naslov	Št. citatov
Anton Ocvirk	<i>Teorija primerjalne literarne zgodovine</i> . Ljubljana: Znanstveno društvo v Ljubljani, 1936.	11
Janko Kos	<i>Primerjalna zgodovina slovenske literature</i> . Ljubljana: Partizanska knjiga, 1987 ter Mladinska knjiga, 2001.	7
Majda Stanovnik in Tone Smolej	<i>Anton Ocvirk</i> . Ljubljana: Nova revija, 2007.	6

David Damrosch	<i>What is world literature?</i> Princeton and Oxford: Princeton University Press, 2003.	6
Franco Moretti	Conjectures on world literature. V: <i>New Left Review</i> 1, 2000.	4
David Damrosch	Rebirth of a discipline: the global origins of comparative studies. V: <i>Comparative Critical Studies</i> 3 (1–2), 2006.	4

Iz analize najpogosteje citiranih avtorjev ter del lahko ugotovimo, da je najpogosteje citiran avtor še vedno Janko Kos. Že v prejšnjih podobnih bibliometričnih raziskavah se je izkazal kot najpogosteje citiran avtor (Jambrovič, Marinčič, 1998; Hladnik, 2000/2001; Močnik, 2005) in očitno je, da je še vedno zelo pomemben ter priznan avtor na svojem področju. Od tujih del je največkrat citirana monografija Davida Damroscha ter dva članka, česar pa pri citiranju slovenskih objav nismo zaznali. Iz tega sklepamo, da slovenisti ter komparativisti večkrat citirajo iste naslove monografij slovenskih avtorjev, medtem ko pri tujih avtorjih večkrat citirajo članke. Kljub vsemu pa ne moremo trditi, da imajo raziskovalci enotno raziskovalno fronto, saj večinoma citirajo zelo različne naslove.

6.1.2.9 Analiza samocitiranja

Samocitiranje ima v znanstvenem raziskovanju, včasih tudi neupravičeno, negativen prizvok in ga pri tej analizi citiranja obravnavamo ločeno. Gre namreč za to, da avtor v delu opozarja na svoje prejšnje delo. Samocitiranja tako ne moremo šteti kot odsev odmevnosti niti kot odsev kvalitete raziskovanja. Zajema relativno velik delež citiranja, zato se nanj opozarja kot na tisti pojav, ki relativizira možnosti uporabe rezultatov citiranja. Razumemo ga kot odraz kumulativne narave znanstvenega raziskovanja, pa tudi kot odraz osebnih lastnosti avtorjev in pretiranega opozarjanja na lastno delo (Južnič, 2005).

V zbirki SL ima največ avtorskih samocitativ Majda Stanovnik, in sicer kar 32, Tomo Virk jih ima 13, sledi Tomaž Erjavec z desetimi. Po pet samocitativ imata Darko Dolinar ter Janko Kos, Han Steenwijk ter John Neubauer imata štiri, po tri imata Miran Hladnik ter Marijan Dović, po dva pa Tomaž Faganel, Ana Lavrič, Drago Šega, Peter Svetina, Darja Mihelič, Vanesa Matajč, Janez Vrečko ter Vlasta Pacheiner-Klander. Skupni delež samocitativ v zbirki je 5-odstoten. Od skupno 2263 citativ je 118 takih,

Filozofska fakulteta, Oddelek za bibliotekarstvo, informacijsko znanost in knjigarstvo, Oddelek za slovenistiko, 2010
kjer je avtor prispevka oz. monografije citiral svoje avtorsko delo oz. je bil naveden kot urednik, kar ni veliko, če to primerjamo s celoto.

Slika 7: Razmerje med citati in samocitati (SL)

6.2 OBDOBJA

6.2.1 Analiza člankov

6.2.1.1 Analiza avtorjev

Analizirali smo dva zbornika Obdobji, in sicer Obdobja 25, ki so izšla leta 2008, ter Obdobja 24, ki so bila izdana leto prej. V Obdobjih 25 je objavljeno 51 prispevkov, ki imajo skupno 53 avtorjev. Vsi avtorji imajo samo en prispevek. V Obdobjih 24 je objavljeno 53 prispevkov s skupno 66 avtorji. Od tega se dva avtorja, in sicer Mojca Nidorfer Šiškovič ter Miran Željko, pojavita dvakrat: enkrat kot avtorja samostojnega prispevka ter enkrat kot soavtorja. V obeh zbornikih pa so svoje prispevke objavile tri avtorice, in sicer Marija Stanonik, Gizela Polanc Podpečan ter Milena Mileva Blažič. Zavedamo se, da bi bilo potrebno za pridobitev realnejših rezultatov, kateri avtorji največkrat objavljajo v zbornikih Obdobja, opraviti bibliometrično analizo vseh zbornikov.

V obdobjih 25 sta od 51 člankov dva napisana v soavtorstvu, in sicer članek Olge Sudilovske skupaj z Blažem Podlesnikom ter Tilke Jamnik skupaj z Manco Perko. Spodnji graf prikazuje, kolikšen je odstotek soavtorstva v Obdobjih 25. Sklepamo lahko na izrazit individualizem avtorjev, kar so ugotovljale tudi že prejšnje podobne raziskave pri nas (Hladnik, 1995b; Jambrovič, Marinčič, 1998; Močnik, 2005), pa tudi

PERKO, Š. Primerjalna bibliometrijska analiza izbranih enot iz zbirke Studia litteraria ter zbornikov Obdobja. 46
Dipl. delo.
Filozofska fakulteta, Oddelek za bibliotekarstvo, informacijsko znanost in knjigarstvo, Oddelek za slovenistiko, 2010
mednarodne raziskave. Tudi s temi rezultati je naša izhodiščna hipoteza o nizkem številu soavtorstva potrjena.

Slika 8: Razmerje med članki z enim avtorjem in večavtorski članki (Obdobja 25)

V Obdobjih 24 je soavtorstva nekoliko več. Skupno je 53 člankov, od tega jih ima pet dva avtorja, en članek ima tri avtorice ter en članek ima sedem avtorjev. Poimenski seznam je v spodnji tabeli.

Preglednica 13: Soavtorstvo (Obdobja 24)

Soavtorstvo v člankih	Št. avtorjev
Darja Erbič, Jasna Belc, Adriana Krstič Sedej, Nataša Zaviršek Žorž, Milena Žagar, Nevenka Gajšek, Miran Željko	7
Simona Kranjc, Ljubica Marjanovič Umek, Mojca Nidorfer Šiškovič	3
Ina Ferbežar, Nataša Pirih Svetina	2
Ana Premk, Francka Premk	2
Vera Smole, Kosta Peev	2
Vojko Gorjanc, Nataša Logar	2
Tomaž Turk, Katarina Puc	2

V Obdobjih 24 rezultati kažejo, da je soavtorstva procentualno več kot v Obdobjih 25, graf prikazuje, kolikšni so ti odstotki.

Slika 9: Razmerje med članki z enim avtorjem in večavtorski članki (Obdobja 24)

V Obdobjih so skupno objavljeni 104 članki, od katerih je 9 napisanih v sodelovanju vsaj dveh avtorjev. To pomeni, da je soavtorstva 8,5 %. Menimo, da je to precej nizek odstotek, ki pa potrjuje izhodiščno hipotezo in je nenazadnje tudi odraz narave humanistike. V prihodnjih letih bi lahko bilo sodelovanja več, še posebej v Obdobjih, ki promovirajo interdisciplinarno povezovanje. Slednje je namreč vidno tudi iz člankov, ki so napisani v soavtorstvu.

6.2.1.2 Avtorji po spolu

V obeh zbornikih Obdobji je 114 različnih avtorjev. Od tega je 25 moških ter 89 žensk. Moških avtorjev je torej le 22 %, medtem ko je ženskih avtoric kar 78 %. Med objavami v zbirki SL ter Obdobji lahko opazimo precejšnjo razliko v spolu avtorjev.

Slika 10: Razmerje med avtorji in avtoricami (Obdobja)

6.2.1.3 Avtorji po ustanovah

Avtorji, ki so svoje prispevke objavili v Obdobjih, prihajajo iz različnih ustanov. 44 pojavitev je takih, kjer ima neka ustanova samo enega predstavnika oz. avtor ne pripada nobeni ustanovi. V tabeli smo tako prikazali tiste ustanove, ki so zastopane vsaj z dvema avtorjema.

Preglednica 14: Avtorji po ustanovah (Obdobja)

Ustanova	Št. avtorjev ¹³	Odstotek
Filozofska fakulteta, Ljubljana	29	25
ZRC SAZU, Inštitut za slovenski jezik Frana Ramovša	9	8
Služba Vlade RS za evropske zadeve, Sektor za prevajanje	5	4
Fakulteta za humanistične študije, Koper	4	3,5

¹³ Avtorje, ki so objavili več člankov, smo šteli samo enkrat. V Obdobjih je tako 114 različnih avtorjev.

Filozofska fakulteta, Maribor	4	3,5
Filološka fakulteta Blaže Koneski univerze sv. Cirila in Metoda, Skopje	3	2,7
Filozofska fakulteta, Zagreb	3	2,7
Filozofska fakulteta, Ljubljana, Center za slovenščino kot drugi/tuji jezik	3	2,7
Generalni sekretariat Vlade RS, Sektor za prevajanje	2	1,8
Filozofska fakulteta, Karlova univerza, Praga	2	1,8
Filozofska fakulteta, Šlezjska univerza, Katowice	2	1,8
Filozofska fakulteta, Beograd	2	1,8
Univerza na Primorskem, Znanstveno-raziskovalno središče Koper	2	1,8
Ostalo	44	38,5
Skupaj	114	100

Ugotavljamo, da največ avtorjev prihaja iz znanih izobraževalnih ter raziskovalnih ustanov. Največ jih je iz matične ustanove Filozofske fakultete v Ljubljani (25 %), v okviru katere deluje Center za slovenščino kot drugi/tuji jezik. Ta organizira in gosti posvetovanje. Zastopanost po oddelkih pa je sledeča: z oddelka za slovenistiko prihaja deset avtorjev, s slavistike sedem, z germanistike trije, oddelek za primerjalno književnost in literarno teorijo ima dva avtorja, prav tako oddelek za prevajalstvo, z oddelka za psihologijo prihaja ena avtorica, isto velja tudi za oddelek anglistike. V pokoju pa so že trije avtorji, eden od njih je bil zaposlen na oddelku za primerjalno književnost in literarno teorijo, dva pa na oddelku za slovenistiko. Največ avtorjev tako prihaja z oddelka za slovenistiko, zato predvidevamo, da so tudi predstavljene teme temu primerne. Z 8 % oz. 9 avtorji sledi Inštitut za slovenski jezik Frana Ramovša, ki deluje pod okriljem ZRC SAZU. 5 avtorjev prihaja iz službe Vlade RS za evropske zadeve s sektorja za prevajanje, kar predstavlja 4 %. Po 4 avtorje imata Fakulteta za humanistične študije v Kopru ter Filozofska fakulteta v Mariboru, po tri pa Filološka fakulteta Blaže Koneski iz Skopja, Filozofska fakulteta iz Zagreba ter Center za slovenščino kot drugi/tuji jezik, kar je 3,5 %. 1,8 % predstavljajo ustanove, ki imajo vsaj dva avtorja, in sicer sektor za prevajanje Generalnega sekretariata Vlade RS, Filozofska fakulteta iz Prage, Filozofska fakulteta iz Katowic, Filozofska fakulteta iz Beograda ter ZRS Koper. Ostale ustanove se pojavijo enkrat oz. so avtorji prispevkov samostojni. To predstavlja skupno 44 prispevkov, kar je 38,5 %. Avtorji prihajajo iz 57 različnih ustanov, kar kaže, da Obdobja prinašajo spoznanja z različnih ustanov in področij delovanja različnih strokovnjakov.

6.2.1.4 Avtorji po državah

Prispevki, ki jih avtorji objavljajo v Obdobjih, imajo poleg imena avtorja, naslova ter UDK vrstilca objavljeno tudi mesto, kjer so avtorji v času objave delovali. Za namen pričujočega dela smo namesto mest naredili analizo držav, saj bomo tako dobljene rezultate primerjali s tistimi iz SL. Tudi tu pričakujemo, da bo največ avtorjev delovalo na kateri od ustanov iz Slovenije, saj je glavni poudarek na obravnavi slovenskega jezika in z njim povezanimi vprašanji. Prav tako pa pričakujemo, da bodo avtorji tudi od drugod, saj je sam koncept posvetovanja tak, da se ga udeležijo strokovnjaki z različnih področij in iz različnih držav. Tu mislimo predvsem na druge sorodne ustanove Filozofske fakultete iz ostalih slovanskih držav.

Analiza je pokazala, da 72 % avtorjev prihaja oz. deluje na ustanovi iz Slovenije, sledijo pa predstavniki slovanskih držav: Češka in Hrvaška s petimi avtorji oz. 4 %, Bolgarija s štirimi predstavniki, po tri imajo Srbija, Makedonija, Rusija ter Poljska, kar predstavlja 3 %, ostanejo pa še štiri države s po enim avtorjem, in sicer Ukrajina, Estonija, Japonska ter Italija.

Preglednica 15: Avtorji po državah (Obdobja)

Država	Št. avtorjev
Slovenija	83
Češka	5
Hrvaška	5
Bolgarija	4
Srbija	4
Makedonija	3
Rusija	3
Poljska	3
Ukrajina	1
Estonija	1
Japonska	1
Italija	1
Skupaj	114

Slika 11: Razmerje med avtorji, ki delujejo v Sloveniji in v tujini (Obdobja)

6.2.2 Analiza citiranja

6.2.2.1 Način citiranja

Avtorji, ki objavijo svoje delo v Obdobjih, navodila za citiranje prejmejo po pošti, vendar je način opremljanja člankov s seznamom referenc kljub vsemu neenoten. Prihaja do očitnih razlik – tudi v sami grafični podobi zbornika. Naj kot pripombo navedemo, da bi bilo smiselno, če bi bili vsi članki opremljeni enako. Od 104 prispevkov v obeh zbornikih je tako šest takih, kjer avtorji citirajo v opombah, en avtor, in sicer Jože Toporišič, pa citira samo v besedilu.

Preglednica 16: Način citiranja (Obdobja)

Način citiranja	Frekvenca	Odstotek
Na koncu prispevka	97	93
V opombah	6	6
V besedilu	1	1
Skupaj	104	100

Če primerjamo način citiranja v Obdobjih s tistim, ki je v SL, pa ugotovimo, da so članki v Obdobjih kljub vsemu bolj enotno oblikovani kot v Studii litterarii, saj 93 % avtorjev seznam citiranih del navaja na koncu prispevka.

6.2.2.2 Analiza vrste citata

Citate smo zopet razdelili na tiste, ki so dostopni v tiskani obliki, na spletu oz. v elektronski obliki, ter tiste, ki jih lahko bralec najde v obeh oblikah. Zbornika Obdobja sta bila izdana 2007 ter 2008, zato smo predvidevali, da bo preko spleta dostopnih več citiranih del kot v zbirki SL. Analiza je pokazala, da je spletno dostopnih citatov le šest več kot v zbirki SL, presenetljiv pa je podatek, da sta le dve deli dostopni v obeh oblikah. Očitno je tudi tu med avtorji še vedno najbolj priljubljeno citiranje tiskanih objav, saj je slednjih kar 96,4 %. Spletno dostopnih je komaj 3,5 %. S tem je izhodiščna hipoteza ovržena, saj smo pričakovali več citiranja del, ki bi bila dostopna preko spleta. Potrjeni pa so rezultati drugih raziskav, da je za humaniste najpomembnejša tiskana objava, ki jo raziskovalci tudi največkrat citirajo.

Preglednica 17: Vrste citatov (Obdobja)

Vrsta citata	Frekvenca
Tiskana oblika	2074
Spletna oblika ¹⁴	76
Oboje	2
Skupaj	2152

6.2.2.3 Analiza števila citatov

Število citatov, ki jih avtorji navajajo, variira od tega, da ima en članek 78 citatov, do tega, da ima prispevek samo en citat. Prikazali smo, kateri avtorji so največkrat citirali.¹⁵

Preglednica 18: Avtorji z največjim številom citatov (Obdobja)

Avtor	Frekvenca
Marija Stanonik	78
Sonja Starc	74
Andreja Legan Ravnikar	70
Ivan Kanič	57
Marjeta Humar	54
Ana Premk, Francka Premk	51
France Novak	51
Katja Škrubej	50

¹⁴ Upoštevali smo vse citate, ki so bili navedeni kot spletni dokument ali spletna stran, tudi tiste, ki ne delujejo več.

¹⁵ Upoštevali smo tudi samocitate.

Petra Kodre	49
Andreja Žele	45
Maja Đukanović	41
Ana M. Sobočan	36
Blanka Bošnjak	34
Majda Degan Kapus	34
Vesna Mikolič	33
Ina Ferbežar, Nataša Pirih Svetina	31
Mihaela Koletnik	31

Če rezultate primerjamo s številom del, ki jih avtorji citirajo v zbornikih iz zbirke SL, ugotovimo, da je v Obdobjih več avtorjev, ki citirajo 30 ali več del. Razloge za to verjetno lahko iščemo v temah, ki jih obravnavajo, ter tudi v večjem številu prispevkov, ki so objavljeni v Obdobjih. V slednjih je skupno 2152 citatov v 104 člankih. Na posamezen prispevek to pomeni v povprečju 20 citatov. Največ, kar 78 del, citira Marija Stanonik, ki ima po en prispevek v obeh zbornikih. Če upoštevamo merilo Dereka de Solla Pricea, da je znanstveno delo tisto, ki ima od 20 do 22 referenc, lahko sklepamo, da so v povprečju članki v zbornikih Obdobja zares znanstveni.

6.2.2.4 Analiza jezika citiranih dokumentov

Predvidevali smo, da bo jezik citiranih del večinoma slovenski, saj je temelj raziskovanja prav slovenski jezik, njegove zvrsti, metode, književnost, kultura ipd. Ugotovili smo, da je v slovenskem jeziku kar 1385 del, v enem od tujih jezikov pa 723 del. Spodnja tabela prikazuje, da je najpogostejši tuji jezik angleščina, presenetljivo pa je, da je na drugem mestu češčina in šele na tretjem nemščina. Sledijo še: hrvaški, ruski, poljski, srbski, francoski, makedonski, italijanski, latinski, madžarski ter slovaški jezik. Nekaj citiranih del je dvojezičnih, na primer slovensko-nemška (12-krat), nemško-slovenska (6-krat), slovensko-angleška (3-krat). Pojavljajo pa se še druge različne jezikovne kombinacije, vendar se taka dela pojavljajo posamično, zato smo jih v tabeli prikazali v kategoriji »ostalo«.

Preglednica 19: Jezik citiranih del (Obdobja)

Jezik	Št. citatov
Slovenski	1385
Angleški	227
Češki	94
Nemški	81
Hrvaški	80
Ruski	75
Poljski	47
Srbski	40
Francoski	25
Makedonski	17
Italijanski	16
Latinski	13
Madžarski	5
Slovaški	3
Slovensko-nemški	12
Nemško-slovenski	6
Slovensko-angleški	3
Ostalo	27
Skupaj	2152

Razmerje med domačimi in tujimi deli prikazuje slika 12, pri čemer velja opozorilo, da so upoštevana samo dela v slovenskem ali v enem od tujih jezikov, ne pa tudi različne večjezikovne variante.

Slika 12: Jezik citiranih del (Obdobja)

V slovenskem jeziku je 64,4 % del, v enem od tujih pa 33,5 %. Kombinacije slovenskega in tujega jezika predstavljajo 0,9 %, ostale večjezične kombinacije 1,2 %. Sklepamo lahko, da imajo raziskovalci na voljo dovolj temeljne literature v slovenskem jeziku, prav tako pa je viden vpliv oz. prisotnost tujejezičnih avtorjev, ki večinoma posegajo po literaturi, ki ni v slovenskem jeziku. Opozoriti pa velja tudi na pomislek, da je znanje tujih jezikov v humanistiki prešibko, zato slovenski avtorji tako pogosto posegajo po literaturi v domačem jeziku (Hladnik, 1995a).

6.2.2.5 Analiza starosti citiranih dokumentov

Predvidevali smo, da bo največji delež dokumentov starejši od desetih let, saj ima humanistika običajno starejše citate kot npr. naravoslovje. Analiza je pokazala, da je 1317 citiranih del starejših od desetih let, 469 je takih, ki so stara od 6 do 10 let, le 350 citiranih del je mlajših od pet let. Ker smo preverili tudi delovanje spletnih strani in dokumentov v e-obliki, se je izkazalo, da 16 spletno dostopnih citiranih dokumentov že ne deluje več.

Slika 13: Starost citiranih del (Obdobja)

Če zopet upoštevamo Priceov indeks, ugotovimo, da je kar 61 % citiranih del starih deset let ali več. Preseneča tudi podatek, da 16 spletno dostopnih dokumentov, ki so bili citirani, ni več dostopnih. Zbornika sta bila namreč izdana 2007 ter 2008, zato smo pričakovali, da bodo vse povezave, ki so jih avtorji navedli, še vedno delovale. Izhodiščna hipoteza, da bo citiranih več starejših dokumentov, je sicer s tem potrjena, ovržena pa je hipoteza, da bo večina spletno dostopnih dokumentov oz. strani še vedno delovala. Očitno je, da se splet spreminja zelo hitro, zato menimo, da je nujna postavitvev sistema, ki bi omogočal dostop do tovrstnih citatov dalj časa.

6.2.2.6 Analiza dostopnosti citiranih dokumentov

Citate smo razvrstili glede na to, ali so dostopni v tiskani obliki, na spletu ali tako v tiskani kot spletni objavi. Predvidevali smo, da bo največ del dostopnih v klasični, tj. tiskani obliki. Takih citatov je bilo 2074. Večina znanstvene komunikacije torej še vedno poteka prek tiskanih objav. Le dve citirani deli sta bili dostopni tako v tiskani kot spletni obliki, samo v spletni pa 76 del. Preizkusili smo vseh 76 povezav, ki so jih avtorji navedli kot citirana dela. 16 povezav že ni bilo več dostopnih (0,7 %), 60

Filozofska fakulteta, Oddelek za bibliotekarstvo, informacijsko znanost in knjigarstvo, Oddelek za slovenistiko, 2010
pa je bilo takih, ki so v času nastanka diplomskega dela še delovale (2,8 %). Pričakovali smo, da bo odstotek citiranja spletnih strani večji, saj je ta le 3,5 %.

Preglednica 20: Dostopnost spletnih strani ali dokumentov v e-obliki (Obdobja)

Dostopnost citata	Frekvenca
Dostopni	60
Nedostopni	16
Skupaj	76

Slika 14: Dostopnost spletnih strani ali dokumentov, objavljenih na spletu (Obdobja)

6.2.2.7 Analiza najpogosteje citiranih avtorjev

Zanimalo nas je, kateri avtorji so najpogosteje citirani. Ločevali smo med avtorskim in uredniškim delom, v tabeli pa smo prikazali samo rezultate, kjer je bila navedena oseba avtor. Pričakovali smo, da bo na prvem mestu kateri od uveljavljenih slovenističnih strokovnjakov. Pričakovanja so se izkazala za pravilna, saj je največkrat citiran Jože Toporišič (38-krat). Zanimivo je, da je na drugem mestu s tridesetimi citati Boža Krakar Vogel. Ta rezultat lahko razumemo kot posledico tem, ki so bile obravnavane v zbornikih. 25-krat so avtorji citirali dela Primoža Trubarja. Ta rezultat si razlagamo v luči tega, da se raziskovalci posvečajo vsem obdobjem v zgodovini slovenskega jezika – od začetkov do danes. Pri tem citirajo dela starejših avtorjev, kot so npr. Primož Trubar, Jurij Dalmatin, Valentin Vodnik, Janez Svetokriški idr. Ti rezultati kažejo na to, da med raziskovalci še vedno vlada zanimanje za začetnike slovenske pisane besede in da je njihovo delo še vedno pomembno pri raziskovalnem delu aktualnih slovenističnih strokovnjakov. Prav tako kaže na neenoten način navajanja literature. Nekateri avtorji sicer ločujejo med viri in literaturo, vendar smo zaradi tistih, ki tega ločevanja niso opravili, v analizo zajeli vsa citirana dela. Posledično se s tem

Filozofska fakulteta. Oddelek za bibliotekarstvo, informacijsko znanost in knjigarstvo, Oddelek za slovenistiko, 2010
povprečna starost citatov zviša. Isto odraža tudi lestvica najpogosteje citiranih avtorjev, ki tako vsebuje začetnika slovenske pisane besede.

18-krat je bila citirana Ada Vidovič Muha, France Bezlaj 17-krat, Valentin Vodnik ter Marija Stanonik 14-krat, Marko Juvan, Marjan Štrancar, Breda Pogorelec ter Anton Bajec pa 13-krat. Darinka Ambrož je bila citirana 12-krat, Olga Kunst-Gnamuš 11-krat, Martina Orožen, Meta Grosman, Gregor Kocijan ter Matjaž Kmecl pa so bili citirani vsak po 10-krat.

Preglednica 21: Največkrat citirani slovenski avtorji (Obdobja)

Domači citirani avtorji	Frekvenca	Frekvenca samocitatov
Jože Toporišič	38	6
Boža Krakar Vogel	30	4
Primož Trubar	25	/
Ada Vidovič Muha	18	1
France Bezlaj	17	/
Valentin Vodnik	14	/
Marija Stanonik	14	4
Marko Juvan	13	/
Marjan Štrancar	13	/
Breda Pogorelec	13	/
Anton Bajec	13	/
Darinka Ambrož	12	/
Olga Kunst Gnamuš	11	/
Martina Orožen	10	9
Meta Grosman	10	3
Gregor Kocijan	10	/
Matjaž Kmecl	10	/

Seznam avtorjev, ki so svoje delo objavili v Obdobjih in so bili citirani vsaj desetkrat, je tudi tu podoben seznamu najpogosteje citiranih avtorjev. Na prvem mestu je Jože Toporišič (38 citatov in 6 samocitatov), sledijo Boža Krakar Vogel (30 citatov ter 4 samocitati), Ada Vidovič Muha (18 citatov ter en samocitat), Marija Stanonik (14 citatov ter 4 samocitati), Meta Grosman (10 citatov ter trije samocitati) in Martina Orožen (10 citatov ter 9 samocitatov).

Preverili smo tudi, ali obstaja kakšna povezava med uredniškim delom in stopnjo citiranosti. Obdobja 24 je uredila Irena Orel, vendar so jo kolegi v tem zborniku citirali le trikrat. Prav nasproten pa je rezultat za Obdobja 25, ki jih je uredila Boža Krakar Vogel. Kolegi so jo citirali kar 29-krat, vendar je bila osrednja tema tega zbornika književnost, kar je tudi eden od glavnih raziskovalnih področij profesorice.

Od tujih avtorjev je na prvem mestu citiranih Dragutin Rosandić z 12 citati, 10-krat pa so citirali Predraga Piperja. Umberto Eco je citiran 7-krat. František Daneš, Martin Heidegger, Marie Tešitelova, Hans Robert Jauss, Patrice Pavis, Tremper Longman ter Ingrid Meyer so bili citirani po 4-krat. Opazimo lahko, da so tuji avtorji precej manj citirani kot slovenski. V preglednici 22 smo prikazali vse tiste tuje avtorje, ki so bili citirani vsaj štirikrat.

Preglednica 22: Največkrat citirani tuji avtorji (Obdobja)

Tuji citirani avtorji	Frekvenca
Dragutin Rosandić	12
Predrag Piper	10
Umberto Eco	7
František Daneš	4
Martin Heidegger	4
Marie Tešitelova	4
Hans Robert Jauss	4
Patrice Pavis	4
Tremper Longman	4
Ingrid Meyer	4

Od tujih avtorjev, ki so objavili delo v Obdobjih, tako kot v SL nihče ni bil citiran vsaj desetkrat.

6.2.2.8 Analiza najpogosteje citiranih del

Zanimalo nas je, ali avtorji citirajo različna dela, ali obstaja kakšno, ki ga citira več avtorjev. Analiza je pokazala, da je bila največkrat citirana Toporišičeva Slovenska slovnica (različne izdaje), in sicer 17-krat. 10-krat je bilo citirano delo Bože Krakar Vogel, in sicer Poglavja iz didaktike književnosti. Na tretjem mestu je zopet Jože Toporišič, tokrat z Enciklopedijo slovenskega jezika (8 citatov), Etimološki slovar slovenskega jezika Franceta Bezlaja so avtorji citirali 6-krat, prav tolikokrat pa tudi Slovensko leksikalno pomenoslovje Ade Vidovič Muha. Slovenski pravopis Jožeta Toporišiča s sodelavci ter Catechismus Primoža Trubarja sta bila citirana 5-krat.

Preglednica 23: Najpogosteje citirana dela (Obdobja)

Avtor	Naslov	Št. citatov
Jože Toporišič	<i>Slovenska slovnica</i> . Maribor: Obzorja, 1984, 2000, 2004.	17
Boža Krakar Vogel	<i>Poglavja iz didaktike književnosti</i> . Ljubljana: DZS, 2004.	10
Jože Toporišič	<i>Enciklopedija slovenskega jezika</i> . Ljubljana: Cankarjeva založba, 1992.	8
France Bezljaj	<i>Etimološki slovar slovenskega jezika</i> . Ljubljana: SAZU, 1976–2005.	6
Ade Vidovič Muha	<i>Slovensko leksikalno pomenoslovje: govorica slovarja</i> . Ljubljana: Filozofska fakulteta, 2000.	6
Jože Toporišič et al.	<i>Slovenski pravopis</i> . Ljubljana: ZRC SAZU, 2001.	5
Primož Trubar	<i>Catechismus</i> . Tübingen: Ulrich Morhart, 1550, 1555.	5
Dragutin Rosandić	<i>Metodika književnog odgoja i obrazovanja</i> . Zagreb: Školska knjiga, 1986.	3
Dragutin Rosandić	<i>Metodika književnoga odgoja</i> . Zagreb: Školska knjiga, 2005.	3

Očitno je, da so dela Jožeta Toporišiča med slovenisti temeljna dela, ki jih uporabljajo pri raziskovanju, in hkrati dela, ki jih največkrat citirajo.

Od tujih avtorjev sta le dve deli taki, ki so ju citirali vsaj trije avtorji, in sicer *Metodika književnog odgoja i obrazovanja* ter *Metodika književnoga odgoja*, avtor obeh je Dragutin Rosandić.

6.2.2.9 Analiza samocitiranja

Analizirali smo, kolikšen je delež samocitiranja. V tabeli smo prikazali tiste avtorje, ki imajo vsaj štiri samocitate. Največ samocitatov, kar 18, ima Ivan Kanič, sledi mu Aleksandr D. Duličenko z desetimi. Martina Orožen je devetkrat citirala svoje delo, Irena Stramljič Breznik pa petkrat. Štiri samocitate imajo Vesna Mikolič, Tomo Korošec ter Ina Ferbežar.

Preglednica 24: Avtorji, ki najpogosteje samocitirajo (Obdobja)

Avtor	Št. samocitatov
Ivan Kanič	18
Aleksandr D. Duličenko	10
Martina Orožen	9

Irena Stramljič Breznik	5
Vesna Mikolič	4
Tomo Korošec	4
Ina Ferbežar	4

V obeh zbornikih Obdobja je 2152 citatov, od tega je 185 samocitatov oz. del, kjer je avtor prispevka ali monografije citiral svoje avtorsko delo ali je bil naveden kot urednik. To predstavlja skupno kar 9 % vseh citiranih del. Menimo, da bi bil v prihodnje ta odstotek samocitiranja lahko nižji. Za realnejše rezultate o stopnji samocitiranja v Obdobjih pa bi seveda morali analizirati vse do sedaj izdane zbornike.

Slika 15: Razmerje med samocitati in citati (Obdobja)

6.3 PRIMERJAVA ANALIZIRANIH DEL

6.3.1 Analiza člankov

6.3.1.1 Analiza avtorjev

V vseh analiziranih delih je skupno 160 različnih avtorjev, vendar je analiza pokazala, da sta le dva od teh prisotna tako v enem od zbornikov Obdobja kot v zbirki Studia litteraria, in sicer Tomo Virk ter Tone Smolej. Sklepamo lahko, da avtorji, ki s svojimi prispevki sodelujejo na simpoziju Obdobja, svojih del ne objavljajo v izbrani strokovni zbirki. Opozorimo lahko na to, da bi bilo zanimivo ugotoviti, kolikšen delež avtorjev, ki svoja dela objavljajo npr. v zbornikih Obdobja, tudi samostojno objavljajo monografije oz. se ukvarja z znanstvenim raziskovanjem.

Zanimiv je tudi podatek, da je v SL v soavtorstvu napisan le članek Primoža Jakopina ter Birte Lönneker-Rodman. V Obdobjih je soavtorstva več – sedem člankov ima dva avtorja, en članek ima tri avtorice, en članek pa ima celo sedem avtorjev. Sklepamo lahko, da je delo raziskovalcev, ki objavljajo v zbirki, izrazito individualistično. Tudi v obravnavanih Obdobjih je soavtorstva relativno malo, le 9 % prispevkov ima vsaj dva avtorja. S tem se potrjuje izhodiščna hipoteza, da so humanisti izraziti individualisti. Od skupno 150 zborniških prispevkov ter šestih monografij je le 6 % del napisanih v soavtorstvu.

Slika 16: Razmerje med deli z enim avtorjem ter večavtorskimi deli (SL in Obdobja)

Kolikšno je število citatov, število avtorjev ter del v SL in Obdobjih, prikazuje spodnja preglednica 25. Vidimo lahko, da je v SL število avtorjev in del manjše, vendar imajo več citatov.

Preglednica 25: Razmerje med številom citatov, avtorjev in del ter povprečnim številom citatov zbornikov (SL in Obdobja)

	Št. avtorjev	Št. del	Povprečno št. citatov ¹⁶	Št. citatov
SL	46	52	19	2263
Obdobja	114	119	20	2152
Skupaj	160	171	19,5	4415

6.3.1.2 Analiza avtorjev po spolu

Primerjava med številom avtorjev v zbirki SL ter v Obdobjih pokaže, da je v prvi skupaj 46 različnih avtorjev, v Obdobjih pa kar 114 različnih avtorjev. Zanimiv je podatek, da je v SL procentualno 72 % moških ter 28 % žensk, medtem ko je v

¹⁶ Pri zbirki SL velja ta podatek le za zbornike.

Obdobjih razmerje skorajda diametralno, in sicer 22 % moških ter 78 % žensk. Sklepamo, da je taka spolna zasedba odraz kadrov, ki so zaposleni na slovenistiki ter komparativistiki.

Slika 17: Primerjava med deležem avtorjev in avtoric (SL in Obdobja)

Če avtorje primerjamo glede na to, ali so objavili delo v soavtorstvu, ugotovimo, da so ženske kooperativnejše od moških. 17 žensk je namreč sodelovalo pri prispevkih, ki so imeli vsaj dva avtorja, moških je bilo le pet. Tak rezultat pa je nenazadnje tudi posledica tega, da je soavtorstva več v Obdobjih, kjer objavlja več žensk.

6.3.1.3 Analiza avtorjev po ustanovah

Pri analizi ustanov, iz katerih prihajajo avtorji, smo ugotovili, da je ustanova, ki je največkrat skupna tako avtorjem v SL kot v Obdobjih, Filozofska fakulteta Univerze v Ljubljani. V SL je svoje delo objavilo 9 avtorjev, ki prihajajo iz te ustanove, v Obdobjih pa kar 29, čeprav avtorji prihajajo z različnih oddelkov. V SL največ avtorjev prihaja z oddelka za primerjalno književnost in literarno teorijo, v Obdobjih pa z oddelka za slovenistiko. Slednje kaže na različno orientacijo obravnavanih del – SL obravnava literarnovedne ter literarnoteoretske teme, Obdobja pa so zasnovana širše. Skupen je le še Inštitut za slovenski jezik Frana Ramovša ZRC SAZU, in sicer v SL iz te ustanove prihaja en avtor, v Obdobjih pa 9. Največ avtorjev v obeh primerih prihaja iz ustanove, ki obravnavane publikacije izdaja. Menimo, da bi bilo povezovanje med ustanovama lahko večje. Prav tako bi lahko še več prispevkov objavili tisti avtorji, ki na teh ustanovah niso zaposleni.

Slika 18: Ustanovi, ki sta skupni avtorjem v SL in Obdobjih

6.3.1.4 Analiza avtorjev po državah

Pričakovali smo, da bo največ avtorjev prihajalo iz ustanov iz Slovenije. Analiza je pokazala, da je v zbirki SL svoje delo objavilo 31 avtorjev, ki delujejo na kateri od slovenskih ustanov, oz. 67 % vseh avtorjev v SL, v Obdobjih pa 83 oz. 72 % vseh. Iz Makedonije je v SL en avtor, v Obdobjih pa trije, prav tako je v SL en avtor iz Češke ter eden iz Italije, v Obdobjih pa iz Češke prihaja pet avtorjev, iz Italije pa prav tako eden. Skupno je 20 različnih držav, iz katerih prihajajo avtorji, vendar so le štiri skupne tako Obdobjem kot SL. Menimo, da so ti rezultati spodbudni, saj to pomeni, da je raziskovanje slovenistike prisotno na različnih koncih sveta. S tem se širi vednost o Slovencih, slovenski kulturi, jeziku, nam pa tujina daje svojevrstno ogledalo o napredku in stopnji razvoja slovenistike.

6.3.2 Analiza citiranja

6.3.2.1 Analiza načina citiranja

V zbirki SL nismo zasledili navodil, ki bi avtorje usmerjala, na kakšen način naj citirajo, avtorji prispevkov v Obdobjih pa navodila prejmejo po pošti. Kljub temu je citiranje neenotno. V Praktičnem spisovniku beremo, da je citirati mogoče na različne načine, in sicer:

- vir navedemo v oklepaju takoj za citatom ali v skrajšani obliki;

- ob koncu dela navedemo seznam navedenk ali referenc, kjer skrajšane navedke razvežemo in popišemo bibliografske podatke o viru v celoti;
- vire lahko navajamo tudi v opombi pod črto na isti strani.

V humanističnem pisanju je dolgo časa prevladovalo pisanje virov v opombah pod črto, danes pa ga nadomešča navajanje virov v oklepaju za citatom v skrajšani obliki po zgledu naravoslovnih znanosti (Hladnik, 2002). To je potrdila tudi naša analiza, saj je imela večina prispevkov v oklepaju za citatom navedene vire, ki so bili nato razvezani v seznamu referenc. Od vseh 155 navedb referenc je bil v 149 primerih na koncu prispevka naveden razvezan seznam citiranih del (96 %). Ta odstotek kaže sicer na to, da velika večina citira na enak način, vendar bi bilo za bralca in prihodnje analize lažje, če bi vsi avtorji uporabili enotno metodologijo in način citiranja.

Slika 19: Način citiranja (SL in *Obdobja*)

6.3.2.2 Analiza vrste citatov

Največ citiranih dokumentov je dostopnih v klasični, tj. tiskani obliki (4256 oz. 97 %). Sklepamo lahko, da večina znanstvene komunikacije še vedno poteka preko tiskanih objav, spodbuden pa je podatek, da je 146 citatov tudi takih, ki bralca napotijo na spletne objave dokumentov (članki, domače strani ipd.). Žal je od skupno 4414 citatov le 12 takih, ki so dostopni tako v tiskani kot spletni obliki. Morda ni odveč napotek avtorjem, naj poskušajo citirati tako tiskano objavo kot spletno, če ta obstaja. Dostopnost tiskane izdaje je namreč bolj zanesljiva (npr. knjižnice, arhivi), medtem ko je spletna objava neprimerno hitreje dostopna, vendar ni tako zanesljiva, saj se spletne strani v primerjavi s tiskanimi objavami hitreje spreminjajo ali pa niso več dostopne. Slednje dokazujejo tudi rezultati o dostopnosti spletnih strani in dokumentov v elektronski obliki.

6.3.2.3 Analiza števila citatov

Primerjamo lahko le zbornika iz zbirke SL ter zbornika Obdobja, saj so ostale monografije v SL drugače strukturirane. Čeprav je število prispevkov, ki so objavljeni v zbornikih SL, manjše (46 člankov) kot v Obdobjih (104 članki), je število citatov na prispevek relativno podobno. V SL ima največ citatov članek Marka Juvana (74), v Obdobjih pa Marije Stanonik (78). V povprečju imajo članki v Obdobjih 20 citatov na članek, v SL pa 19. Iz tega lahko sklepamo, da je način citiranja v zbornikih podoben.

6.3.2.4 Analiza jezika citiranih dokumentov

Predvidevali smo, da bo v obeh primerih največ citiranih del v slovenskem jeziku. Rezultati, ki smo jih dobili, pa kažejo, da je v SL citiranih več del v tujih jezikih kot v slovenščini, in sicer je 51 % tujih jezikov¹⁷ ter 48 % del v slovenskem jeziku. Pri zbornikih Obdobja je razmerje obratno, in sicer 64,4 % citiranih del je v slovenskem jeziku, 33,5 % pa v enem od tujih. Na prvem mestu tujih jezikov je po pričakovanjih angleščina, preseneča pa, da je nemščina na drugem mestu tujih jezikov le pri SL, medtem ko je v Obdobjih na drugem mestu češki jezik in šele nato nemški. Predvidevamo, da lahko razloge za tak rezultat pripišemo dejstvu, da večina avtorjev v Obdobjih prihaja iz katere od slovanskih držav, medtem ko avtorji v SL prihajajo tudi iz nemško govorečih.

Slika 20: Razmerje med slovenskim in tujimi jeziki ter delež večjezičnih del (SL in Obdobja)

¹⁷ Ne upoštevamo večjezičnih variant, ampak samo dela, ki so napisana v slovenskem ali v enem od tujih jezikov. Večjezične kombinacije so zajete v kategoriji »ostalok«.

6.3.2.5 Analiza starosti citiranih dokumentov

Čeprav so analizirana dela izšla leta 2004 ali kasneje in smo zato pričakovali, da bodo avtorji citirali nekoliko več del, ki so mlajša od petih let, je analiza pokazala, da je največ citiranih del v obeh primerih starejših od desetih let. V SL je takih del 62 %, v Obdobjih pa 61 %. Del, ki so mlajša od petih let, je v SL 18 %, v Obdobjih pa le 16 %. S tem rezultatom je le deloma potrjena hipoteza, da so citirana dela v zbornikih mlajša kot citirana dela v drugih delih. Stopnja zastaranosti na humanističnem področju je očitno večja kot npr. v naravoslovju, kar pa je do neke mere odraz narave humanistike.

Zanimiv je podatek, da je v obeh primerih 1 % spletnih dokumentov, ki bralcu že niso več dostopni. Prav zato bi bila smiselna praksa, da se navaja tako tiskana kot spletna objava.

Slika 21: Primerjava starosti citiranih del (SL in obdobja)

6.3.2.6 Analiza dostopnosti

Preverili smo, koliko od spletnih citatov, ki so navedeni, je še delujočih in kateri so že zastareli. V SL je kar 19 (27 %) takih, ki ne delujejo več, v Obdobjih je takih 16 oz. 21 % vseh spletno dostopnih dokumentov.

Slika 22: Primerjava dostopnosti spletnih strani in dokumentov (SL in Obdobja)

6.3.2.7 Analiza najpogosteje citiranih avtorjev

Pri analizi smo upoštevali vse avtorje, ki so bili tako v Obdobjih kot SL citirani vsaj trikrat. Avtorji, ki ustrezajo temu merilu, so prikazani v tabeli. Če seštejemo število citatov iz obeh enot, je največkrat citiran Janko Kos. Če pa upoštevamo največkrat citirane avtorje ločeno glede na SL in Obdobja, vidimo, da je v SL največkrat citiran Janko Kos, v Obdobjih pa Jože Toporišič. Predvidevamo, da smo tak rezultat dobili zaradi same narave analiziranih predmetov. SL je usmerjena v literarnovedne ter literarnoteoretske teme, Obdobja pa se bolj posvečajo književnosti, jeziku, zvrstem, metodam. Na drugem mestu najpogosteje citiranih avtorjev v SL in Obdobjih je tako Marko Juvan. Predvidevamo, da so se avtorji, ki mu sledijo, na ta seznam uvrstili zato, ker se ukvarjajo tako z literarnoteoretskimi, literarnovednimi, jezikovnimi, kulturnimi in drugimi temami. Skratka avtorji, ki imajo širok spekter znanstvenega raziskovanja. Prešeren in Cankar pa sta se na seznam uvrstila zaradi tistih avtorjev, ki ne ločujejo med viri in literaturo, oz. zaradi same narave stroke, kjer avtorji raziskujejo strokovne spise.

Preglednica 26: Najpogosteje citirani slovenski avtorji (SL in Obdobja)

Avtor	Frekvenca SL	Frekvenca Obdobja	Frekvenca (skupaj)
Janko Kos	47	9	56 in 5 samocitatov
Marko Juvan	27	13	40 in 1 samocitat
Mirko Rupel	7	7	14
Irena Novak Popov	5	8	13 in 1 samocitat
Miran Hladnik	8	5	13 in 3 samocitati
Jože Pogačnik	8	4	12
Denis Poniž	5	5	10
Evald Koren	7	3	10
Fran Ramovš	3	7	10

France Prešeren	6	4	10
Igor Grdina	6	3	9
Ivan Cankar	6	3	9
Lado Kralj	5	4	9
Ivan Grafenauer	4	3	7

Primerjali smo tudi, kateri tuji avtorji so bili najpogosteje citirani v obeh enotah. Tudi tu smo zaradi večjega ujemanja upoštevali vse avtorje, ki so bili citirani vsaj trikrat. Izkazalo se je namreč, da se citiranje tujih avtorjev v SL in Obdobjih razlikuje še bolj kot citiranje domačih. Samo šest avtorjev ustreza izbranemu kriteriju, seštevek vseh citatov pa na prvo mesto uvršča Jonathana Cullerja.

Preglednica 27: Najpogosteje citirani tuji avtorji (SL in Obdobja)

Avtor	Frekvenca SL	Frekvenca Obdobja	Frekvenca (skupaj)
Jonathan Culler	11	3	14
Armando Gnisci	10	3	13
Ivo Pospisil	4	4 samocitati	8, od tega 4 samocitati
Hans Robert Jauss	3	4	7
Martin Heidegger	3	4	7
Frank Wollman	3	3	6

6.3.2.8 Analiza najpogosteje citiranih del

V preglednici so navedena najpogosteje citirana dela, ki so bila skupna tako SL kot Obdobjem. Na prvem mestu je Jože Toporišič, njegova Slovenska slovnica je bila citirana skupno 18-krat (upoštevali smo različne izdaje). Ostala dela so se pojavila manjkrat, in sicer po petkrat deli Marka Juvana ter Valentina Vodnika. 4-krat so bili citirani Darko Dolinar, Janko Kos ter Marko Juvan. Slednji se pojavi še z delom *Vezi besedila*, ki je bil tako v SL kot obdobjih skupno citiran trikrat.

Preglednica 28: Najpogosteje citirana dela (SL in Obdobja)

Avtor	Naslov dela	Citiranost v SL	Citiranost v Obdobjih	Skupaj frekvenca
Jože Toporišič	<i>Slovenska slovnica</i> . Maribor: Obzorja, 1984, 2000, 2004.	1	17	18 in 2 samocitata
Marko Juvan	<i>Literarna veda v rekonstrukciji</i> . Ljubljana: LUD Literatura, 2006.	3	2	5

Valentin Vodnik	<i>Izbrano delo</i> . Ljubljana: Mladinska knjiga, 1970.	1	4	5
Darko Dolinar	Literarna veda in kritika. V: <i>Slovenska književnost III</i> . Ljubljana: DZS, 2001.	2	2	4
Janko Kos	<i>Literarna teorija</i> . Ljubljana: DZS, 2001.	2	2	4
Marko Juvan	<i>Intertekstualnost</i> . Ljubljana: DZS, 2000.	2	2	4
Marko Juvan	<i>Vezi besedila</i> . Ljubljana: LUD Literatura, 2000.	2	1	3

Iz tega sklepamo, da je avtor, čigar dela najpogosteje citirajo avtorji v SL in Obdobjih, Marko Juvan – pojavi se kar s tremi svojimi deli, za katere lahko rečemo, da so temeljna na področju literarne vede. Isto velja tudi za Literarno teorijo Janka Kosa. Tudi delo Darka Dolinarja obravnava podobno temo in je bilo očitno opaženo med kolegi.

6.3.2.9 Analiza samocitiranja

Primerjali smo, kje je večji delež samocitiranja. V SL je 5 % vseh citatov samocitatov, v Obdobjih pa je ta delež večji, in sicer 9 %. V tabeli smo predstavili avtorje, ki so najpogosteje samocitirali, in sicer smo zajeli vse, ki so imeli vsaj pet samocitatov. Zanimivo je, da je kar pet avtorjev imelo deset samocitatov ali celo več.

Preglednica 29: Avtorji, ki najpogosteje samocitirajo (SL in Obdobja)

Avtor	Št. samocitatov
Majda Stanovnik	32
Ivan Kanič	18
Tomo Virk	15
Tomaž Erjavec	10
Aleksandr D. Duličenko	10
Martina Orožen	9
Jože Toporišič	6
Darko Dolinar	5
Janko Kos	5
Irena Stramljič Breznik	5

Slika 23: Razmerje med številom citatov in samocitatov (SL in Obdobja)

Na prvem mestu je Majda Stanovnik, ki je 32-krat samocitirala. Skupno je uporabila 323 citatov, od tega je kar 10 % samocitatov. Na drugem mestu je z 18 samocitami Ivan Kanič, vendar je procentualno gledano uporabil več samocitiranja, saj je kar 32 % vseh citatov, ki jih je uporabil v članku, samocitatov. Več kot deset samocitatov imajo še Tomo Virk, Tomaž Erjavec ter Aleksandr D. Duličenko. Martina Orožen jih ima devet, Jože Toporišič 6, po pet pa Darko Dolinar, Janko Kos ter Irena Stramljič Breznik.

V obravnavanih delih smo našli skupno 4415 citatov, od tega so bili 303 samocitiranja (avtorskega in uredniškega dela). To predstavlja 7 % vseh citatov.

Slika 24: Razmerje med citati in samocitami (SL in Obdobja)

7 RAZPRAVA

Z bibliometrično analizo smo iz objav v sodobni zbirki Studia litteraria ter dveh zbornikih Obdobja dobili nekaj rezultatov, ki kažejo na aktualno stanje deloma slovenistične deloma komparativistične stroke.

- Od 160 različnih avtorjev sta le dva objavila svoj prispevek tako v Obdobjih kot v zbirki SL, iz česar lahko sklepamo, da avtorji, ki sodelujejo na simpoziju Obdobja, ne objavljajo svojih del v izbrani zbirki. V SL je le en članek napisan v soavtorstvu, iz česar lahko sklepamo na izrazit individualizem avtorjev. V Obdobjih je v soavtorstvu devet člankov oz. 9 % vseh, kar tudi še vedno kaže na individualizem avtorjev v slovenistični stroki. Če seštejemo enote iz SL in Obdobjih, imamo 150 prispevkov v zbornikih ter šest monografij, pri čemer je le 6,4 % del napisanih v soavtorstvu.
- V analiziranem delu zbirke SL je svoje delo objavilo 72 % moških ter 28 % žensk, v Obdobjih pa le 22 % moških ter 78 % žensk. Sklepamo lahko, da je večji delež žensk, ki s svojimi prispevki aktivno sodelujejo na simpoziju, medtem ko je strokovna zbirka oz. dela, ki jih je zajela naša analiza, zaenkrat bolj domena moških avtorjev, ki so tudi starejši.
- Največ avtorjev, ki so objavili svoje delo v zbirki SL, prihaja iz ustanove, ki zbirko tudi izdaja – ZRC SAZU, Inštitut za slovensko literaturo in literarne vede. Največ avtorjev, ki so svoje članke objavili v Obdobjih, pa prav tako prihaja iz ustanove, ki Obdobja izdaja, tj. Filozofska fakulteta Univerze v Ljubljani. Sklepamo lahko, da zaposleni več objavljajo v publikacijah, ki jih izdaja njihova matična ustanova.
- V obeh primerih je največji delež avtorjev, ki prihajajo iz Slovenije oz. so svoje delo objavili v okviru slovenske ustanove. Izhodiščna hipoteza je s tem potrjena, odstotek tujih avtorjev pa kaže na prepoznavnost slovenistike ter komparativistike tudi v svetu.
- Velika večina del SL in Obdobjih (96 %) ima vire navedene v oklepaju za citatom, ti pa so nato razvezani v seznamu referenc na koncu. Ostali citirajo v opombi pod črto ter med besedilom, pri enem prispevku v SL pa citiranja nismo zasledili. To sicer kaže na težnjo avtorjev k citiranju na enak način, vendar bi bila smiselna uvedba oz. spoštovanje smernic za popolnoma enoten zapis. S tem

bi olajšali tako branje kot analiziranje del. Če primerjamo način citiranja v Obdobjih s tistim v SL, pa ugotovimo, da so članki v SL bolj enotno oblikovani. 93 % avtorjev v SL seznam citiranih del navaja na koncu prispevka, v Obdobjih pa 71 %.

- 97 % vseh citiranih del je dostopna v tiskani obliki, iz česar sklepamo, da je to ustaljen in sprejet način znanstvene komunikacije v slovenistični ter komparativistični stroki, ni pa odveč pobuda, naj avtorji v prihodnje svoja dela objavljajo tudi na spletu.
- Iz primerjave med povprečnim številom citatov v zbornikih SL ter Obdobja lahko ugotovimo, da je povprečno št. citatov podobno – v Obdobjih 20 citatov na članek, v SL 19. Sklepamo lahko, da je stil člankov v zbornikih zelo podoben. V monografijah SL je povprečno število citatov mnogo večje, s čimer je prvotna hipoteza potrjena. Ovrgli pa smo hipotezo o številu člankov v zbornikih. To je namreč zelo podobno, iz česar lahko sklepamo, da je sam stil pisanja člankov v zbornikih podoben.
- Predvidevali smo, da bo največ citiranih del v slovenskem jeziku, vendar so rezultati to hipotezo ovrgli, saj je od vseh citiranih del v SL 51 % v enem od tujih jezikov, 48 % pa v slovenskem jeziku. Sklepamo, da smo tak rezultat dobili zaradi prispevkov, ki so jih napisali tuji avtorji, ter zaradi monografij, kjer je citiranih več del kot v enem zborniškem prispevku. V Obdobjih je 64,4 % citiranih del v slovenskem jeziku, 33,5 % pa v enem od tujih jezikov. Ta rezultat lahko razumemo tudi kot posledico zaprtosti stroke in nenazadnje premajhnega poznavanja tujih jezikov. Prvotna hipoteza je tako deloma potrjena.
- Predvidevali smo, da bodo spletne strani oz. dokumenti, ki so dostopni na spletu, večinoma še vedno bralcu dostopni in delujoči. Hipoteza je deloma potrjena, saj je v SL 27 %, v Obdobjih pa 21 % navedb spletnih dokumentov oz. strani, ki niso več dostopne.
- Predvidevali smo, da bo največkrat citiran avtor kateri od uveljavljenih imen slovenistične stroke. Hipoteza je potrjena, saj je bil skupno največkrat citiran Janko Kos, vendar je na prvem mestu citiranih avtorjev v Obdobjih Jože Toporišič, ki se v SL pojavi manj kot trikrat. Skupni seštevek vseh citiranih avtorjev v obeh enotah na drugo mesto tako uvršča Marka Juvana. Od tujih avtorjev je bil v skupnem seštevku največkrat citiran Jonathan Culler.

- Izhodiščna hipoteza je bila, da bo največkrat citirano delo eno od dobro znanih del slovenistične stroke. Hipoteza je potrjena. Skupno največkrat je bila sicer citirana Toporišičeva Slovenska slovnica, vendar je ta rezultat nekoliko zavajajoč. Na prvem mestu je namreč zaradi velikega števila citatov, ki jih je prejela v Obdobjih. Delo, ki je bilo tako dejansko največkrat citirano v obeh enotah skupaj, je Literarna veda v rekonstrukciji Marka Juvana, za katero pa menimo, da je eno od dobro znanih in temeljnih del slovenistične oz. komparativistične stroke.
- V SL je 5 % vseh citatov samocitatov, v Obdobjih pa 9 %. Skupni delež samocitiranja v SL in Obdobjih je 7 %.

8 ZAKLJUČEK

Z bibliometrično analizo smo odkrili nekatere značilnosti objav v zbirki *Studia litteraria* ter dveh zbornikih *Obdobja*. Oba predmeta analize sodita na področje slovenistične oz. komparativistične stroke, kjer avtorji objavljajo rezultate svojega raziskovalnega dela, ob analiziranju pa se je pokazalo, da so avtorji poleg strokovnih tekstov objavili tudi nekaj lastnih izkušenj iz prakse. Ugotovili smo, da še vedno prevladuje individualizem avtorjev, saj je le majhen delež objav napisan v soavtorstvu. Predlagamo, da se podobne analize opravljajo tudi v prihodnje, njihove rezultate pa se primerja z že znanimi izsledki. Tako bi lahko ugotovili, ali delež soavtorstva narašča ali ne. Prav tako predlagamo, da se v duhu interdisciplinarnega povezovanja in odpiranja slovenistične stroke navzven v zborniku *Obdobja* poveča število soavtorstev. Slednja namreč ponujajo veliko priložnosti za boljše sodelovanje z drugimi strokami, za izmenjavo idej, nenazadnje tudi za večjo prepoznavnost in integriranost slovenistike v znanstveni skupnosti.

Nekoliko preseneča ugotovitev, da je več kot polovica citiranih del starejša od desetih let, čeprav smo za predmet analize vzeli dela, ki so bila objavljena med leti 2004 in 2008. Pričakovali smo, da bo delež citiranja novejših objav nekoliko večji (kljub naravi humanistike, da ima starejše objave). Prav tako smo pričakovali več citiranja spletno dostopnih dokumentov. Rezultati so pokazali, da slovenisti, komparativisti in vsi ostali, ki so objavili svoj prispevek v obravnavanih enotah SL ali *Obdobja*, raje citirajo dela, ki so dostopna v tiskani obliki. Več kot 20 % tistih dokumentov, ki pa naj bi bila dostopna preko spleta, že ni več dostopnih in bralec ne more preveriti, kaj je avtor citiral. Zato menimo, da bi bila najboljša rešitev, če bi poleg navedbe citata, ki je dostopen preko spleta, avtor navedel še tiskano objavo dokumenta, če ta seveda obstaja. Tako bi na eni strani povečali hitrost dostopa do določenega dokumenta (preko spleta lahko bralec v zelo kratkem času dostopa do citiranega dela), po drugi strani pa je tiskana objava dosegljiva dalj časa (npr. knjižnice, arhivi), se po tiskanju ne spreminja več in za njeno prebiranje ne potrebujemo dodatnih pripomočkov (npr. osebni računalnik). Predlagamo pa tudi kreiranje repozitorija, kjer bi avtorji lahko ponudili v branje svoja dela. Za lažji pregled citiranja bi lahko uporabili idejo avtonomnega citatnega indeksiranja (po zgledu ACI). Tak projekt bi bil po našem mnenju izvedljiv v primeru zborniških objav, medtem ko so monografije verjetno še vedno domena tiskanih objav. Predlagamo tudi objavo navodil za način navajanja citatov, s čimer bi

Filozofska fakulteta. Oddelek za bibliotekarstvo, informacijsko znanost in knjigarstvo, Oddelek za slovenistiko, 2010
poenotili objave v slovenistiki. To bi olajšalo branje uporabnikom, pa tudi morebitne nove bibliometrične analize bi bile zaradi enotne metodologije reprezentativnejše.

Ugotovili smo, da avtorji, ki objavljajo v zbirki SL, povečini ne objavljajo v Obdobjih ter obratno. Zanimivo je tudi razmerje avtorjev po spolu, saj imajo moški avtorji večino v SL, v Obdobjih pa ženske avtorice.

Analiza citiranja je pokazala, da je med objavami v SL in Obdobji nekaj podobnosti ter tudi nekaj razlik. Podobnosti tako najdemo v načinu citiranja, ki je večinoma v obliki navedbe vira, ki je naveden v oklepaju za citatom ter nato razvezan v seznamu referenc, prav tako je večina citatov dostopna v tiskani obliki. Tudi število citatov na prispevek v Obdobjih je podobno številu citatov v prispevkih iz zbornikov v SL. Po starosti citatov je v obeh primerih največ takih, ki so starejši od desetih let, prav tako je relativno podobno stanje pri odstotku še delujočih spletnih citatov.

Razlike najdemo v jeziku citiranih del, saj je v SL več tujejezičnih citatov, v Obdobjih pa več slovenskih. Če ne upoštevamo seštevka najpogosteje citiranih avtorjev, ugotovimo, da je v SL najpogosteje citiran Janko Kos, medtem ko je na prvem mestu v Obdobjih dejansko Jože Toporišič. Za bolj relevantne rezultate bi morali v analizo zajeti vse objave iz SL ter vse objave v Obdobjih. Tudi rezultat citiranja tujih avtorjev, brez upoštevanja seštevka, pokaže, da ni enotnega tujega avtorja, ki bi bil na prvem mestu citiranja tako v SL kot Obdobjih. Skupni seštevke najpogosteje citiranih del na prvo mesto uvršča Jožeta Toporišiča, vendar je ujemanje med deli, ki so jih citirali avtorji v SL in v Obdobjih, majhno. Zaključimo lahko, da do razlik prihaja zaradi razlik med samimi avtorji prispevkov ter tudi zaradi razlik med samimi raziskovalnimi problemi, ki so obravnavani. Predstavljeni rezultati tako prikazujejo delček trenutnega stanja slovenistične in komparativistične stroke, ki se kaže preko objav v strokovnih publikacijah. Zanimivi so za širšo javnost, ki lahko preko takšnih bibliometričnih analiz prepozna, kdo je na vodilnem mestu med strokovnjaki, če pa te analize opravimo v različnih obdobjih ter na različnih vrstah gradiva, lahko ugotovimo, ali je na vodilnem mestu en strokovnjak ali jih je več. Naša analiza je tako pokazala, da sta med komparativisti ter slovenisti še vedno najbolj priznana in citirana Janko Kos ter Jože Toporišič.

9 LITERATURA

AL,U., SAHINER, M., TONTA, Y. (2006). Arts and Humanities Literature: Bibliometric Characteristics of Contributions by Turkish Authors. *Journal of the American Society for Information Science and Technology* 57 (8). 1011–1022.

Arts & Humanities Citation Index. (2010). Pridobljeno 4. 1. 2010 s spletne strani: http://thomsonreuters.com/products_services/science/science_products/a-z/arts_humanities_citation_index

BAR-ILAN, J., PERITZ, B. C. (2002). Informetric Theories and Methods for Exploring the internet: An Analytical Survey of Recent Research Literature. *Library Trends* 50 (3). 371–392. Pridobljeno 3. 1. 2010 s spletne strani: https://www.ideals.illinois.edu/bitstream/handle/2142/8417/librarytrendsv50i3_opt.pdf?sequence=3#page=70

BAR-ILAN, J., PERITZ, B. C. (2004). Evolution, Continuity and Disappearance of Documents on a Specific Topic on the Web: A Longitudinal Study of »Informetrics«. *Journal of the American Society for Information Science and Technology* 55 (11). 980–990.

Center za slovenščino kot drugi/tuji jezik (2009). Pridobljeno 28. 12. 2009 s spletne strani: <http://www.centerslo.net/index.asp?LANG=slo>

DIODATO, V. (1994). *Dictionary of bibliometrics*. New York: The Haworth Press.

DROTT, C. M. (1995). Reexamining the Role of Conference Papers in Scholarly Communication. *Journal of the American Society for Information Science* 46 (4). 299–305.

GEISLER, E. (2000). *The Metrics of Science and Technology*. Westport, London: Quorum Books. 153–178.

GLÄNZEL, W., SCHLEMMER, B., SCHUBERT, A., THIJS, B. (2006). Proceeding literature as additional data source for bibliometric analysis. *Scientometrics* 68 (3). 457–473.

HART, R. (2000). Co-authorship in the Academic Library Literature: a Survey of Attitudes and Behaviors. *The Journal of Academic Librarianship* 26 (5). 339–345.

HJERPPE, R. (1980). *An outline of bibliometrics and citation analysis*. Stockholm: Royal Institute of Technology Library.

HLADNIK, M. (1995a). Evropa in Amerika pa slovenska literarna veda. XXXI. SSJLK: zbornik predavanj. Ljubljana: Filozofska fakulteta, Oddelek za slovanske jezike in književnosti. 111–121. Pridobljeno 18. 1. 2010 s spletne strani: <http://lit.ijs.si/humanist.html>

HLADNIK, M. (1995b). Količinske in empirične raziskave literature. *Slavistična revija* 43 (3). 319–340. Pridobljeno 18. 1. 2010. s spletne strani: <http://lit.ijs.si/empir1.html>

HLADNIK, M. (2000/2001). France Kidrič danes. *Jezik in slovstvo* 46 (4) 317–324. Pridobljeno 18. 1. 2010. s spletne strani: <http://www.ff.uni-lj.si/slovjez/mh/kidric.html>

HLADNIK, M. (2002). *Praktični spisovnik ali Šola strokovnega ubesedovanja: vademekum za študente slovenske književnosti, zlasti za predmet Uvod v študij slovenske književnosti*. Ljubljana: Filozofska fakulteta, Oddelek za slovanske jezike in književnosti.

HLADNIK, M. (2009). *Miran Hladnik – knjige, razprave in članki*. Pridobljeno 18. 1. 2010 s spletne strani: http://lit.ijs.si/hlad_bib.html

JAMBROVIČ, T., MARINČIČ, A., JUŽNIČ, P. (1998). *Bibliometrijska primerjalna analiza revije Jezik in slovstvo*. Diplomaska naloga. Ljubljana: T. Jambrovič, A. Marinčič.

JUŽNIČ, P. (1997). Kaj merimo z bibliometričnimi metodami in česa ne bi smeli meriti? *Teorija in praksa* 34 (1). 71–83.

JUŽNIČ, P. (1998). Bibliotekarstvo in bibliometrija. V: Urbanija, J. (ur.) *Zbornik razprav: 10 let oddelka za bibliotekarstvo 1987–1997*. Ljubljana: Filozofska fakulteta, Oddelek za bibliotekarstvo. 189–200.

JUŽNIČ, P. (1999). *Metodološka analiza citiranosti in njena možna uporaba v Sloveniji*. Doktorsko delo, Ljubljana: Filozofska fakulteta, Oddelek za bibliotekarstvo

JUŽNIČ, P. (2000). Analiza citiranja in motivi za citiranje. *Knjižnica* 44 (4). 33–50.

JUŽNIČ, P. (2005). Bibliometrijske metode. V: Šauperl, A. (ur.) *Raziskovalne metode v bibliotekarstvu, informacijski znanosti in knjigarstvu*. Ljubljana: Filozofska fakulteta, Oddelek za bibliotekarstvo, informacijsko znanost in knjigarstvo. 68–95.

KLOBČAR, M., JUŽNIČ, P. (2002). *Bibliometrijska analiza zbornikov simpozija Bobcatsss 1998–2001*. Diplomsko delo. Ljubljana: M. Klobčar.

KLOBČAR, M., JUŽNIČ, P. (2002). Bibliometrical and Bibliographical Analyses of Bobcatsss Proceedings (1998–2001). V: Badovinac, B. (ur.) *Hum@n beings and information specialist: future skills, qualifications, positioning: proceedings. 10th International BOBCATSSS Symposium on Library and Information Science*. Ljubljana: Faculty of arts, Dept. Of Library and Information Science and Book Studies; Stuttgart: University of Applied Sciences. 16–25.

LARIVIERE, V., ARCHAMBAULT, E., GINGRAS, Y. (2008). Long-term patterns in the aging of the scientific literature: from exponential growth to steady-state science (1900-2004). *Journal of the American Society for Information Science and Technology* 59 (2). 288–296. Pridobljeno 4. 1. 2010 s spletne strani: http://www.science-metrix.com/pdf/Aging_JASIST.pdf

LIKAR, T. (1997). Analiza člankov in bibliografskih navedb v reviji *Knjižnica* za obdobje 1990-1996. *Knjižnica* 41 (1). 107–119.

LINMANS, A. J. M. (2009). Why with bibliometrics the Humanities does not need to be the weakest link. *Scientometrics*, objavljeno na spletu 13. 8. 2009. Pridobljeno 28. 12. 2009 iz baze SpringerLink dostopne na: <http://www.springerlink.com/content/d384574h61155615/>

LISEE, C., LARIVIERE, V. (2008). Conference Proceedings as a Source of Scientific Information: a Bibliometric Analysis. *Journal of the American Society for Information Science* 59 (11). 1776–1784.

Literarni leksikon. (2002). Pridobljeno 13. 8. 2009 s spletne strani: http://www.zrc-sazu.si/slolit/Publikacije/lit_leks.htm

MOČNIK, A., JUŽNIČ, P., HLADNIK, M. (2005) *Literarna veda v slovenskem strokovnem tisku: bibliometrijska analiza revij Jezik in slovstvo, Slavistična revija in Primerjalna književnost*. Diplomsko delo. Ljubljana: A. Močnik.

MUR, B., JUŽNIČ, P. (2006). Webometrija, kaj je v tem pomembnega za našo stroko? *Knjižnica* 50 (1-2). 123–143.

PAPLER, M., VALČIČ, M., JUŽNIČ, P. (2002). *Primerjalna bibliometrijska analiza revij Slovenščina v šoli, Šolska knjižnica, Jezik in slovstvo ter Zbornikov Bralnega društva Slovenije v letih 1996–2000*. Diplomsko delo. Ljubljana: M. Papler, M. Valčič.

PATERNU, B. (1981). Spremnna beseda. V: Paternu, B. et al. (ur.) *Obdobje romantike v slovenskem jeziku, književnosti in kulturi: (tipološka problematika ob jugoslovanskem in širšem evropskem kontekstu)*. Ljubljana: Filozofska fakulteta. 557–558.

Simpozij Obdobja (2009). Pridobljeno 20. 12. 2009 s spletne strani: http://www.centerslo.net/l1.asp?L1_ID=4&LANG=slo

ŠIVIC DULAR, A. (1999). Simpozij obdobja. V: Bešter, M, Kržišnik, E. (ur.) *Center za slovenščino kot drugi/tuji jezik*. Ljubljana: Center za slovenščino kot drugi/tuji jezik pri Oddelku za slovanske jezike in književnosti Filozofske fakultete. 147–169.

Filozofska fakulteta. Oddelek za bibliotekarstvo, informacijsko znanost in knjigarstvo, Oddelek za slovenistiko, 2010
The Internet Archive. *About the Internet Archive*. (2010). Pridobljeno 2. 1. 2010 s
spletne strani: <http://www.archive.org/about/about.php>

VAN LEEUWEN, T. (2006). The application of bibliometric analyses in the evaluation of social science research. Who benefits from it, and why it is still feasible. *Scientometrics* 66 (1). 133–154.

WHITE, H. D., BOELL, S. K., YU, H., DAVIS, M., WILSON C. S., COLE, F. T. H. (2009). Libcitations: a Measure for Comparative Assessment of Book Publications in the Humanities and Social Sciences. *Journal of the American Society for Information Science and Technology* 60 (6). 1083–1096.

WOLFE THOMPSON, J. (2002). The Death of the Scholarly Monograph in the Humanities? Citation Patterns in Literary Scholarship. *Libri* 52 (3). 121–136. Pridobljeno 28. 12. 2009 s spletne strani: <http://www.librijournal.org/pdf/2002-3pp121-136.pdf>

ZAINAB, A. N., GOI, S. S. (1997). Characteristics of citations used by humanities researchers. *Malaysia Journal of Library and Information Science* 2 (2). 19–36. Pridobljeno 28. 12. 2009 s spletne strani: <http://majlis.fsktm.um.edu.my/detail.asp?AID=231>

Založba ZRC. *Studia litteraria*. (2009). Pridobljeno 16. 8. 2009 s spletne strani: http://zalozba.zrc-sazu.si/index.php?q=sl/taxonomy_menu/2/3/27

ŽITNIK, T., MAJZELJ, M., JUŽNIČ, P. (1998) Bibliometrična analiza avtorjev, člankov in citirane literature: v zbornikih referatov s posvetovanj sekcije za specialne knjižnice ZBDS. V: Češnovar, N. (ur.) *Vloga specialnih knjižnic pri pospeševanju družbenega in gospodarskega razvoja. VII. posvetovanje Sekcije za specialne knjižnice, Zveza bibliotekarskih društev Slovenije*. Ljubljana: Narodna in univerzitetna knjižnica. 95–112.

PERKO, Š. Primerjalna bibliometrijska analiza izbranih enot iz zbirke *Studia litteraria* ter zbornikov *Obdobja*. 80
Dipl. delo.
Filozofska fakulteta. Oddelek za bibliotekarstvo, informacijsko znanost in knjigarstvo, Oddelek za slovenistiko, 2010
ŽUMER, F., JUŽNIČ, P. (2001). Bibliometrijska analiza objav v šolskih knjižnicah v
bibliotekarskih in pedagoških serijskih publikacijah v letih 1945-1999. *Knjižnica* 45 (3).
1–23.

PRILOGA

SEZNAM ANALIZIRANIH ENOT

DOVIČ, M. (2007). *Slovenski pisatelj: razvoj vloge literarnega proizvajalca v slovenskem literarnem sistemu*. Ljubljana: Založba ZRC, ZRC SAZU.

DOLINAR, D., JUVAN, M. (ur.) (2008). *Primerjalna književnost v 20. stoletju in Anton Ocvirk*. Ljubljana: Založba ZRC, ZRC SAZU.

KRAKAR VOGEL, B. (ur.) (2008). *Književnost v izobraževanju – cilji, vsebine, metode*. V Ljubljani: Filozofska fakulteta, Oddelek za slovenistiko, Center za slovenščino kot drugi/tuji jezik.

SVETINA, P. (2007). *Kitične oblike v starejši slovenski posvetni poeziji*. Ljubljana: Založba ZRC, ZRC SAZU.

STANOVNIK, M. (2005). *Slovenski literarni prevod: 1550–2000*. Ljubljana: Založba ZRC, ZRC SAZU.

ŠEGA, D. (2004). *Literarna kritika: termin, geneza, teorija*. Ljubljana: Založba ZRC, ZRC SAZU.

VIRK, T. (2007). *Primerjalna književnost na prelomu tisočletja: kritični pregled*. Ljubljana: Založba ZRC, ZRC SAZU.

OGRIN, M. (ur.) (2005) *Znanstvene izdaje in elektronski medij: razprave*. Ljubljana: Založba ZRC, ZRC SAZU.

OREL, I. (ur.) (2007). *Razvoj slovenskega strokovnega jezika*. Ljubljana: Filozofska fakulteta, Oddelek za slovenistiko, Center za slovenščino kot drugi/tuji jezik.

ŽERJAL PAVLIN, V. (2008). *Lirski cikel v slovenski poeziji 19. in 20. stoletja*. Ljubljana: Založba ZRC, ZRC SAZU.

IZJAVA

Izjavljam, da je diplomsko delo moje avtorsko delo.

Špela Perko